

Iz muzejskega dela

UDK 060.016(497.5)»2014«

1.04 Strokovni članek

Prejeto: 8. 12. 2014

Slovenski šolski muzej v letu 2014

Poročilo o delu

Slovenian School Museum in 2014 – Report on Activities

Izvleček

Z umiritvijo zunanjih razmer za delovanje Slovenskega šolskega muzeja in po opravljeni reviziji njegovega poslovanja so se zaposleni in drugi muzejski sodelavci v drugi polovici leta 2014 lahko v celoti posvetili izvajanju muzejskega poslanstva. Muzej je deloval po potrjenem letnem delovnem in finančnem načrtu ter v skladu z letno pogodbo, ki je bila sklenjena z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport za izvajanje javne službe na področju dediščine šolstva in za projekte, ki so bili dogovorjeni z Uradom za razvoj izobraževanja. Muzej je ohranil visoko raven obiska, ki mu omogoča razvoj novih programov in nemoteno izvajanje javne službe. Več muzejskih pedagoških programov je bilo izpeljanih zunaj matične hiše. Veliko občudovanja je v jubilejnem letu praznovanja 2000-letnice Emona vzbudila Učna ura v antični Emoni.

Abstract

In the second half of the 2014, after the conditions affecting the functioning of the Slovenian School Museum settled down once more and after an operational audit, those working for the museum were again able to focus on carrying out the museum's mission. The museum carried out its activities on the basis of the approved annual work and financial plans, and in line with the annual contract concluded with the Ministry of Education, Science and Sport for performing a public service in the field of school heritage and for projects agreed with the Education Development Office. The museum has maintained a high number of visitors, which enables it to develop new programmes and to carry out its public service without interruption. A number of pedagogical programmes were implemented outside the museum. In the year celebrating the 2000th anniversary of Emona, the School Lesson in Ancient Emona organised by the museum attracted a great deal of admiration.

Uvod

Za delovanje muzeja je bilo strateško najbolj pomembno, da so bile izpeljane vse začrtane naloge in da se je obdržala visoka raven obiska, kar muzeju omogoča razvoj novih programov in nemoteno izvajanje javne službe. Iz pregleda opravljenih projektov in nalog je razvidno, da je bilo več muzejskih programov izvedeno tudi zunaj matične hiše. Poleg muzejskih učnih ur, ki se izvajajo po dogovoru v skupnih projektih z drugimi ustanovami, je bilo tudi več drugih izmenjav in dogodkov, s katerimi je muzej povečal svojo prisotnost in prepoznavnost v javnosti. Prav

tako je bilo z aktivnim odzivanjem na zunanje pobude več dogodkov v matični muzejski stavbi na Plečnikovem trgu, kakor na primer uvodna prireditev za Noč knjigarn in gostovanja razstav.

Na izjemne dosežke pedagoškega dela v muzeju je z odmevnimi nastopi opozorila Učna ura v antični Emoni, ki je v jubilejnem letu praznovanja ustanovitve Emone vzbudila tudi veliko občudovanja. Izdaja znanstvene monografije o oblačilni kulturi v šoli je pokazala na visoko strokovno delo kustosov. Na zavzeto in strokovno delo zaposlenih v javnem zavodu kaže tudi redno izdajanje muzejske strokovno-znanstvene revije Šolska kronika ter drugih tiskov, s katerimi je muzej tudi v letu 2014 predstavil svoje dejavnosti na področju ohranjanja šolske dediščine in raziskovanja šolske preteklosti. Ob mnogovrstnih muzejskih projektih je bilo razgibano tudi mednarodno sodelovanje.

Veliko vloženega dela in prizadevnosti še ni obrodilo sadov. Zagnanost nad pripravami prijav na evropske razpise je proti koncu leta zaradi številnih ovir iz začetne vneme nekoliko popustila, predvsem je težko sprejeti spoznanje, da so bili načrtovani projekti za muzej zaradi majhnega finančnega potenciala nedosegljivi. Tudi prizadevanja za dolgoročno rešitev prostorske problematike in za utrditev materialne podlage za uspešnejši dolgoročni razvoj muzeja so v finančno zaostrenem obdobju zastala.

Čeprav se je obseg muzejskega dela, tudi zaradi izrednega povečanja obiska, v zadnjih letih izjemno povečal, je število zaposlenih več kot desetletje ostalo nespremenjeno in ne sledi povečanju muzejskih dejavnosti. Že več let je jasno, da brez zunanjih sodelavcev celotnega letnega programa, zlasti pri izvajanju pedagoške dejavnosti, ne bi bilo mogoče izpeljati. Za dela na sprejemnici, muzejski trgovini in za pedagoško delo pri izvajanju muzejskih učnih ur (lepopis, računstvo) je bila v začetku leta 2014 podaljšana pogodba o sodelovanju z dosedanja zunanjo sodelavko muzeja Natalijo Žižić. Na novo je bila za razširjeno pedagoško delo, povezano s spremljanjem razpisov in prijavljanjem nanje, s promocijo muzeja in z drugimi potrebnimi deli v muzeju, sklenjena začasna pogodba o delu tudi z Majo Hakl. Večino pedagoškega dela so opravili študenti kot vodiči in animatorji učnih ur.

Od devet redno zaposlenih je v muzeju največ kustosov, ki vodijo muzejske zbirke in oddelke, bibliotekarka skrbi za muzejsko knjižnico, konservatorsko-restavratorski tehnik dela v muzejski delavnici in depojih, 2,5 delavcev pa je sistemiziranih v upravi. Kustos Anton Arko je bil od začetka leta do 4. avgusta 2014 na devetmesečnem porodniškem dopustu. Porodniški dopust je 18. aprila 2014 nastopila tudi bibliotekarka Polona Koželj. Na njenem delovnem mestu jo je s 30. aprilom 2014 nadomestila bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat.

Za druga specializirana dela pri postavitvah razstav, v specialni knjižnici in pri projektih je muzej večji del ohranil sodelovanje z dosedanji zunanji sodelavci. Muzej je za izpeljavo celotnega pedagoškega programa namenjal lastna sredstva, ki jih je povečini pridobil od vstopnin in prodaje v muzejski trgovini, veliko drugih muzejskih dejavnosti je iz istega vira tudi sofinanciral.

Poslovanje muzeja je v poletnih mesecih revidirala revizijska hiša Deloitte. Za novo predsednico najvišjega organa upravljana javnega zavoda je bila na 9. redni seji Sveta muzeja, dne 5. marca 2014, imenovana kustosinja v Muzeju novejših zgodovine Slovenije, mag. Monika Kokalj Kočevar. Vlada RS je na predlog Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport s sklepom z dne 17. decembra 2014 v Svet javnega zavoda ponovno imenovala dr. Eriko Rustja.

Muzej je izkazal razvoj muzejskih programov z uvajanjem novih projektov tako pri postavitvah novih razstav in vse bogatejši dejavnosti ob razstavah, kakor tudi z razvejano pedagoško ponudbo muzejskih delavnic in z vse številnejšimi vsebinami muzejskih učnih ur pa tudi z izdajami novih muzejskih tiskov in z odgovornim izvajanjem vseh dosedanjih muzejskih dejav-

nosti. Krepil je aktivno sodelovanje na muzejskih, vzgojno-izobraževalnih in drugih sejemskih prireditvah (kulturni bazar, srečanje ravnateljev osnovnih šol), na katerih je predstavil svoje dejavnosti in zlasti nove projekte na področju zgodovine slovenskega šolstva, jih promoviral ter spodbujal k obisku muzeja.

Z odprtostjo in pripravljenostjo za sodelovanje je sprejel prirejanje skupnih projektov z drugimi ustanovami in organizacijami. Z uporabo sodobnih medijev je obogatil prisotnost v javnosti. Z razvojem muzejskih učnih ur in uvajanjem novih vsebin je razvijal aktivne metode spoznavanja šolske preteklosti, ki temeljijo na starih učnih vsebinah in vzgojnih prijemih.

Muzej je zagotavljal delovanje vseh muzejskih dejavnosti in skrbel za njihov razvoj. Ob uporabi modernih medijev je obiskovalcem pripravil več vsebin iz šolske preteklosti na sodoben muzejski način. Pri izpolnjevanju začrtanih nalog je med redno zaposlenimi, zunanjimi sodelavci in vodiči prevladal skupen duh odgovornosti in pozitivna delovna naravnost.

Redna dejavnost – javna služba

Delo z muzejskimi predmeti (evidentiranje, dokumentiranje) in urejanje muzejskih zbirk je temelj vsega muzejskega dela. V letu 2014 se je nadaljevala preureditev muzejskih zbirk s prerazporeditvijo pristojnosti posameznih kustosov. Kot nasledstvo prvotne ureditve šolskih muzejev se je v muzeju ohranila razdelitev na oddelke. Delo s predmeti v največji meri izkazuje vpisi v sistemu Galis.

Evidentiranje muzejskih predmetov

Kustos Anton Arko je bil prvo polovico leta na starševskem dopustu. Načrtovano evidentiranje muzejskih predmetov je zato opravil v drugi polovici leta. Evidentiral je 52 predmetov, večinoma knjižnih darov od raznih ustanov, manj pa tudi knjižnih darov posameznikov, med katerimi je večji delež gospe Vide Koporc Sedej in gospoda Jožeta Koširja, ki sta podarjene učbenike, osnovnošolske in srednješolske, sama uporabljala. Muzejska svetnica, mag. Marjetka Balkovec Debevec, je evidentirala in popisala 35 predmetov in enot gradiva in predmetov: oblačila, šolska prehrana, gradivo udeležencev dopolnilnega pouka slovenščine na Hrvaškem, zvezki in šolske potrebščine za matematiko, šolska oprema, šolska dokumentacija, športni copati in oprema, izdelki učencev, drobn tisk, ki se večinoma vežejo na pripravo načrtovane razstave o šolski prehrani in so rezultat njenega sprotne delo. Kustosinja je predmete prevzela in evidentirala v sistem Galis. Večino evidentiranih predmetov je pridobila v last muzeja, deloma so v ponudbi za odkup. Predmete so podarili: H. Matičič Hostnik o šolski prehrani in šolski kuhinji (2 skodelici za čaj, pohištvo in oprema šolske kuhinje iz nekdanje šole na Planini pri Rakeku), Tita Porenta, roj. Ovsenar, zvezke in šolske potrebščine za matematiko, prof. Minka Kuclar gradivo Gimnazije Jožeta Plečnika, Tatjana Hojan športne copate in opremo ter šolski izdelek učenke, Alenka Pavlovec izdelke učencev (obvestilo – konec šole, urnik), OŠ Milke Šobar Nataše Črnomelj izdelek učencev, Neža Hrovat vabilo na podelitev diplome, g. Podgornik 'spričevalo' male šole v Vipavi iz leta 1970, Janez Kure osebno gradivo s fotografijami učiteljice Anice Kure iz Črnomlja, Stanko Perpar filmski posnetek na CD-ju: Maturanti gimnazije Postojna – letnik 1963/64, Ljuba Čugalj, Alenka Pakiž in Metka Pust oblačila ter Alenka Motik gradivo udeležencev dopolnilnega pouka slovenščine na Reki od 1. 9. 2010 do 30. 6. 2014. Manjši del evidentiranih predmetov so lastniki ob podaritvi ponudili v odkup. Kustosinja Mateja Ribarič, ki je pripravljala osrednjo letno razstavo Učilnica v naravi : šolski

vrt včeraj, danes, jutri, je s tem namenom po šolah, pri zasebnikih in drugih institucijah evidentirala 15 raznovrstnih predmetov: fotografije, ustne vire in dokumentarno gradivo, biltene, izpiske iz šolske kronike, publikacije in učne slike na temo šolski vrt. Po novembrskem odprtju razstave je evidentirala še drugih 25 predmetov šolske dediščine, ki so povezani z zgodovino šolskih vrtov. Muzejski svetnik, dr. Branko Šuštar, je evidentiral in za muzej pridobil več raziskovalnih nalog OŠ Zadobrova iz obdobja med letoma 1999 in 2000 od upokojene učiteljice Majde Tekavec, ki je na šoli dolga leta vodila zgodovinski krožek. Muzej je s tem dopolnil zbirko raziskovalnih nalog, ki so nastale v sklopu dela Komisije za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Za muzejsko zbirko šolskih zvezkov si je prizadeval pridobiti več šolskih zvezkov, ki so nastali pod italijansko okupacijo Primorske (1919–1943) in so last družine Sket in Tomažič iz Postojne. Prav tako je pregledal gradivo učiteljice Leopoldine Kogej: publikacije, šolska matica Vojsko 1902/03, pri zasebnikih v Ljubljani pa več vsebinsko in oblikovno zanimivih in redkih šolskih zvezkov iz prve polovice 20. stoletja. Kustos Marko Ljubič je v prvi polovici leta evidentiral 12 predmetov (9 šolskih torb, 2 peresnici, set šestil), ki jih je muzej odkupil leta 2013, in šolsko tablico, ki jo je muzeju v maju 2014 podarila ga. Jelica Slavič. Do konca leta 2014 je v sistemu Galis evidentiral še 17 predmetov šolske dediščine, ki jih je muzej decembra 2014 odkupil od zasebnega zbiratelja Marka Črneha: dva tehnična svinčnika, valček z minami, šestilo Niko Železniki, izkaznica k plesnim vajam Jugoslovanskega naprednega akademskega društva Jadran, dve mašni molitvici za šolarje iz leta 1898 in 1911, dva šolska urnika iz prve polovice 20. stoletja, posetnico (vizitko) učiteljskega para Kmecl iz l. 1932, potrdilo o cepljenju proti davici in škrlatinki za učenca Žlebnik Friderika 1944, pivnik z reklamo za trgovino s papirjem Ivan Bonač Ljubljana iz obdobja med 1. sv vojno, šolski urnik Polenšek Kristine 4. razred z reklamo za Pelikan pred 2. sv. vojno, preparacije – učiteljske priprave za pouk: Fani Jandl iz l. 1902, šolski zvezek državne trgovske akademije Premerl Marije 4. l. 1937/38, reklamni plakat za dijake za varčevanje po 2. sv. vojni ter podarjen šolski zvezek Hribernik Jožefe iz 1919. Posebej je evidentiral dve stari šolski tabli iz Centra Janeza Levca in iz OŠ Vrh pri treh Kraljih iz depoja za večje muzejske predmete v Zalogu.

Kustos / kustosinja	Realizacija 2014	načrt 2014	%
Anton Arko, kustos	52	50	104
mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica	35	27	130
Marko Ljubič, kustos	32	30	107
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	40	40	100
dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik	25	25	100
Skupaj	184	172	107

Dokumentiranje muzejskih predmetov

Zaradi načrtovanih projektov, drugih službenih obveznosti in odsotnosti in prvi polovici leta je bilo delo večinoma opravljeno ob koncu leta. Kustosinja Mateja Ribarič je načrtovano dokumentiranje muzejskih predmetov v sistemu Galis tako opravila po odprtju razstave Učilnica v naravi: šolski vrt, včeraj, danes, jutri, v drugi polovici leta. Pod njenim vodstvom je muzejska vodička Neža Hrovat v sistemu Galis dokumentirala 82 fotografij šolskih stavb. Poleg predmetov, vezanih na razstavo o šolskem vrtu, je kustosinja dokumentirala fotografije in razglednice iz zbirk v fototeki. Kustos Anton Arko je v inventarno knjigo sistema Galis vnesel 110 učbenikov za osnovne in srednje šole za učne predmete: latinščina, grščina, italijan-

ščina, ruščina in francoščina. Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je v sistemu Galis dokumentirala in inventarizirala načrtovana oblačila in tekstilne izdelke za tekstilno zbirko. Predmete je muzeju delno podarila, delno predala v odkup ga. Irena Zore, roj. Novak, večinoma iz zapuščine družine Novak iz Vevč. Več predmetov je bilo razstavljenih že na razstavi »Kaj naj oblečem za v šolo?«. Vsi dokumentirani predmeti so pomembni za nadaljnje preučevanje oblačilne kulture otroštva in šolstva ter pouka ročnih del v šoli. Več pozornosti je zbiranju podatkov o predmetih posvetila že pri njihovem evidentiranju, kajti predmeti z dovolj podrobnimi podatki in zanimivimi zgodbami imajo za muzejske prezentacije v prihodnje vse večji pomen. Kustos Marko Ljubič je v sistemu Galis dokumentiral vse predhodno evidentirane predmete. Poleg njih je dokumentiral še 12 raznovrstnih pisal in šolskih pripomočkov, ki jih je za muzejsko zbirko pridobil ob razstavi o pisalih Pišem, torej sem! Kustos dr. Branko Šuštar je dokumentiral šolske zvezke z razstave Zgodbe šolski zvezkov iz leta 2011.

Kustos / kustosinja	Realizacija 2014	načrt 2014	%
Anton Arko, kustos	110	110	100
mag. M. B. Debevec, muzejska svetnica	30	30	100
Marko Ljubič, kustos	42	40	105
Mateja Ribarič, muzejska svetovalka	150	150	100
dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik	30	30	100
Skupaj	362	360	100,5

Digitalizacija muzejskih predmetov in gradiva o zgodovini šolstva

Digitalizacija muzejskih predmetov in gradiva o zgodovini šolstva je potekala v treh različnih sklopih. Največ dela so pri digitalizaciji opravili študenti – vodiči preko študentskega servisa, nekatere digitalizirane posnetke so izdelali redno zaposleni pri svojem tekočem delu, deloma pa je digitalizacija muzejskega gradiva v arhivski zbirki potekala tudi v sklopu digitalizacije gradiva drugih ustanov in spletnih portalov (Sistory). Največji uspeh muzeja v letu 2014 je dokončana digitalizacija map osnovnih šol, ki v dokumentacijskem centru predstavljajo najpomembnejše zgodovinsko gradivo o preteklosti osnovnih šol na Slovenskem. Muzejski vodič Tomaž Gorenc je v prvi polovici leta digitaliziral 44 map osnovnih šol z imeni šol na črko T, od 10. oktobra 2014 do konca tega leta pa muzejski vodič in voditelj pedagoških učnih ur Marko Novak še 188 preostalih map osnovnih šol z imeni šol od črke T do konca črke Ž. V začetku leta je muzejska vodička Maja Hakl v fototeki digitalizirala tudi 472 fotografij šolskih stavb v dveh resolucijah. Muzejski kustosi so digitalizirali predmete in gradivo pri svojem tekočem delu: pri izdajanju muzejskih publikacij in objavah na spletu ter pri postavitvah razstav (računice dr. Franca Močnika, šolski vrtovi). Digitalizirani posnetki muzejskih predmetov in gradiva so shranjeni na muzejskem serverju in so povezani na muzejsko internetno mrežo, varnostna kopija pa se sproti dopolnjuje tudi na zunanjem disku. Digitalizirani šolski listi in drugi statični šolski viri iz arhivske zbirke so dostopni na spletnem portalu Sistory.

Odkupi muzejskih predmetov

Muzej je poleg podarjenih predmetov v skladu z zbiralno politiko ter finančnimi zmognostmi ob koncu leta pridobil nove muzejske predmete tudi z odkupi s prednostnega seznama evidentiranih predmetov za odkup. Od zasebnih zbiralcev so bili odkupljeni naslednji predmeti: dve zelo dragoceni učiteljski fotografiji s Primorske (zadnji slovenski učitelji iz leta 1927

in učitelji najstarejše slovenske šole iz Škednja pri Trstu iz leta 1905), razglednice Gimnazije v Novem mestu in šole v Braslovčah iz začetka 20. stoletja (Milan Škrabec), več fotografij in razglednic s šolsko tematiko, šolska dokumentacija, šolske tiskovine in dokumenti, pisalni pribor, šolski zvezki in atlasi (Marko Črneha) in osebni predmeti podeželskega učitelja Janeza Praprotnika iz sredine 20. stoletja: tako npr. dva kuhinjska stola z mizo, pletena košara, miza za mesenje kruha, stenska ura, pomivalnik, zaboj za drva (Aleš Vogrinčič). Celoten odkup muzejskih predmetov v letu 2014 je v skupni vrednosti znašal 2.610 EUR.

Izposoja muzejskih predmetov

Muzej je iz svojih zbirk izposodil predmete šolske dediščine spodaj navedenim organizacijam, zavodom oz. ustanovam in šolam, ki so jih uporabili pri postavitvah razstav, popestritvah in dopolnitvah raznovrstnih prireditev, še posebej ob šolskih jubilejih, na katerih je s pedagoškim programom pogosto aktivno sodeloval tudi Slovenski šolski muzej.

- 13. 1. Društvo Fran Govekar, Alenka Jeraj
- 17. 1. Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Natalija Lapajne
- 31. 1. Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Primož Lampič
- 06. 2. Ekonomska šola Ljubljana, Ludvik Mihelič
- 11. 3. Waldorfska šola Ljubljana, Borut Korošec
- 04. 4. Medobčinski muzej Kamnik, Janja Železnikar
- 08. 5. Zavod Ivana Cankarja, Vid Drašček
- 26. 5. OŠ Cerklje ob Krki, Taja Janžek
- 27. 5. Biring Biro d. o. o., Aleš Senegačnik
- 27. 5. Studio Arkadena, Sven Stralleger
- 23. 6. Knjižnica Medvode, Vesna Gombač
- 21. 8. OŠ Brinje Grosuplje, Danijel Haromet
- 16. 9. Mestni muzej Idrija, Milojka Magajne
- 22. 9. Mestni muzej Idrija, Milojka Magajne
- 23. 9. Kulturni dom Krško – enota Mestni muzej Krško, dr. Helena Rožman
- 30. 9. Mestni muzej Idrija, Milojka Magajne
- 10. 10. Knjižnica Duplek, Tatjana Jamnik
- 21. 10. Osnovna šola Zreče, Ivan Olup
- 11. 11. Cankarjev dom, Nina Pirnat Spahič
- 14. 11. Osnovna šola Dobrova, Zvonka Španger, Nina Jakop
- 03. 12. Osnovna šola Preserje pod Krimom, Marjana Plešnar Pirc

Skupno so bili muzejski predmeti šolske dediščine izposojeni enaindvajsetkrat 17. raznolikim organizacijam in ustanovam. Največ zanimanja za izposojajo je bilo za muzejske predmete za opremo šolskega razreda – učilnice, posebno v primerih, ko so šole ob praznovanjih obletnic ustanovitve šole ali postavitve šolske zgradbe želele svojim obiskovalcem in nekdanjim učencem pokazati del šolske dediščine in ob starih predmetih obuditi duh stare šole. Pri izposoji so sodelovali pristojni kustosi, samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec, ki jih je pripravil za transport, in informatorka/organizatorka Ksenija Guzej, ki je v tajništvu muzeja skrbela za izdajo reverzov in računov.

Konserviranje in restavriranje muzejskih predmetov ter izdelava replik

Samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec je opravil dela in naloge na muzejskih predmetih v dislocirani muzejski konservatorsko-restavratorski delavnici na Srednji šoli tehniških strok Šiška, Litostrojska c. 51. Konservatorsko-restavratorske posege je v prvi vrsti najprej izvedel za potrebe muzeja pri postavljanju razstav, za izvajanje pedagoške dejavnosti (oprema učilnice in šolski pripomočki), kakor tudi pri izposoji muzejskih predmetov ter pri urejanju muzejskega depoja in muzejskih zbirk. Delo je bilo namenjeno tudi preventivni zaščiti in čiščenju pridobljenih predmetov v dislociranem muzejskem depoju v Zavodu RS za blagovne rezerve v Zalogu. Poleg čiščenja in konserviranja ter restavriranja muzejskih predmetov je za izvajanje pedagoških programov, zlasti za nove učne ure in delavnice, izdelal 64 posebnih replik muzejskih predmetov (stiluse za rimsko delavnico, lesene paličice za pisanje na glinenih podlagah za sumersko delavnico ter klopi, tablice in tablo za papirus za Učno uro iz antične Emone). Na stalni razstavi je postavil in uredil vitrino za nagačenega medveda ter pripravil izbrane predmete za občasno razstavo Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Za prevzem in odkup je pripravil predmete podeželskega učitelja Janeza Praprotnika. Na terenu je v sodelovanju s kustosi pregledoval predmete šolske dediščine za pripravo predvidenih razstav v naslednjih letih. Za razstavo o šolski prehrani je pregledal predmete iz šolskih kuhinj (posode, pohištvo, oprema) in s tem namenom v sodelovanju s kustosinjo mag. Marjetko Balkovec Debevec obiskal in raziskal prostore nekdanje osnovne šole na Planini pri Rakeku. Prvi pregled starejših šolskih predmetov je opravil na Frizerski srednji šoli in Srednji šoli tehniških strok Ljubljana, kjer so se v sodelovanju s Slovenskim šolskim muzejem začeli pripravljati na praznovanje 70-letnice šole in poklicnega izobraževanja. S kustosom Antonom Arkom sta prevzela stara učila na OŠ Bežigrad in OŠ Ljubljana-Šentvid (stari ruski mikroskopi, učne slike, ...), na katere so muzej pred uničenjem opozorili nekateri kulturno bolj osveščeni starši otrok in posamezni učitelji. Na podružnični šoli Topol pri Sv. Katarini nad Ljubljano je pomagal pri pridobitvi starega šolskega katedra. Očistil in konserviral je: telovadno kozo, zaboj za kurjavo v učilnici, stojalo za dežnike v šoli, košarkarsko žogo, maketo o načinih cepljenja, dve maketi predstavitve semen, čebelji panj, predstavitveni hotel za žuželke (za razstavo Učilnica v naravi), šolsko klop – štirised, leseno računalo za izposojanje in staro učno sliko. Restavriral je dve šolski klopi, pripomoček za ročno pranje perila, električno grelno pečico učitelja, šolsko telovadno žogo – medicinko in več šolskih pisal. Konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec se je udeležil vsakoletnega strokovnega posvetovanja Društva restavratorjev Slovenije in se pri svojem delu veliko posvetoval tudi s konservatorji in restavratorji iz drugih muzejskih delavnic. S strokovnimi nasveti je pomagal pri delu krajevnega muzeja v Polhovem Gradcu. V Slovenskem šolskem muzeju na Plečnikovem trgu je sodeloval pri pripravi razstav in s svojim tehničnim znanjem in sposobnostmi pomagal tudi pri drugih prireditvah ter se udeleževal rednih tedenskih sestankov. Skrbel je za vzdrževanje muzeja, za požarno in delovno varnost, preventivo in kurativo pogojev hrambe v muzeju, delavnici in v depojih. 8. aprila 2015 je organiziral sestanek zaposlenih s pooblaščenim zavodom Varnost 4 o varnosti in zdravju pri delu.

V dislociranem depoju v Zavodu RS za blagovne rezerve v Zalogu je v prostoru za spravilo knjižnega gradiva učvrstil regale in spodnji podest. Na zgornjem knjižnem podestu je postavil dodatne regale in nanje preselil knjige iz prenapolnjenega prostora za knjižno gradivo. Sodeloval je pri muzejskih gostovanjih z razstavo Šola iz zemlje: učenje visokih Andov in pri prevozu šolske opreme za učilnico za razstavo Z vrlino in delom ob 200-letnici rojstva Franca Močnika v Cerknju. Prav tako je sodeloval pri pripravi, prevozu in postavitvi muzejske učilnice na prireditvenem prostoru za praznovanje obletnice šol na Dobrovi in v Preserjih pod Krimom. Muzejske predmete, predvsem šolsko opremo, za izposajo je pripravil tudi za OŠ Zreče in druge šole.

TABELA: konservatorsko-restavratorski posegi 2014

Vrsta posega	Muzejski predmeti	Real.	Načrt	%
Konserviranje: čiščenje, impregnacija, politura	šolske klopi, telovadno orodje, šolska oprema	78	45	173
Restavriranje: utrjevanje, dodelava, kitanje, barvanje, lepljenje	šolske klopi, telovadno orodje, učila, šolska in druga oprema, peresa	21	21	100
Izdelava replik: za delavnice in učne ure	pisala, klopi, šolske tablice	64	40	160

Pedagoška knjižnica

Bibliotekarske naloge v specialni muzejski knjižnici je do 18. aprila 2014 opravljala bibliotekarka Polona Koželj, po njenem odhodu na porodniški dopust pa od 1. maja 2014 naprej bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat. Po vrnitvi s starševskega dopusta je po 4. avgustu 2014 pri delovanju knjižnice pomaga tudi kustos Anton Arko. Kot prostovoljka je bila v knjižnici vedno prisotna upokojena bibliotekarka Tatjana Hojan, na projektu vpisovanja starega knjižnega fonda v sistem Cobiss pa je delala zunanja sodelavka Darja Tavčar.

Evidentiranih in popisanih je bilo 1418 podarjenih enot gradiva. Bibliotekarka Polona Koželj je do odhoda na porodniški dopust popisala in evidentirala 733 enot starega knjižnega gradiva, za knjižni depo v Zalogu pa poleg navedenega še 134 enot. V sistemu Cobiss je dokumentirala 209 enot novega knjižnega gradiva, od tega je bilo 109 prevzetih iz skupne baze, na novo pa je kreirala 80 in inventarizirala 20 enot knjižnega gradiva. Odgovorna je bila za pridobivanje novega gradiva: prevzemala je predloge za nakup in sodelovala pri pridobivanju in nakupih novega gradiva (17 nakupov, 8 izmenjav, 273 darov). Usklajevala je prevzem ponujenega gradiva iz sorodnih ustanov: Filozofske fakultete – knjižnice oddelka za slovenistiko, Centralne pravosodne knjižnice in knjižnice Slovenskega etnografskega muzeja. Pri delu z uporabniki knjižnice je 203-krat pripravila gradivo za uporabo, posredovala 82 informacij po telefonu in 15 po e-pošti, izdelala 215 digitalnih posnetkov in 307 fotokopij. Beležila je statistiko knjižnice in opravljala statistične meritve knjižnice za leto 2013 in jih posredovala centru v NUK-u.

Delo v knjižnici je od 1. maja 2014 po pripravniskem načrtu in ob pomoči upokojene bibliotekarke Tatjane Hojan nadaljevala bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat, ki je septembra 2014 opravila dva tečaja za pripravo na bibliotekarski izpit v NUK-u, oktobra pa še vaje iz katalogizacije in iz strokovne obdelave knjižnega gradiva. 2. decembra 2014 je uspešno opravila bibliotekarski strokovni izpit v NUK-u. Opazna je bila njena izostrena skrb za urejenost čitalnice in knjižnice. Urejala je knjižne police, zamenjala je stare nosilce in držala knjig z novimi. Razvrščala je pridobljeno knjižno gradivo za muzejsko knjižnico, za depo v Zalogu in za zbirko učbenikov – dvojnikov. Preuredila in prenovila je napise arhivskih škatel in popisala 77 šolskih map za osnovne šole. Razen vpisovanja knjižnega gradiva v sistem Cobiss je opravljala vsa potrebna bibliotekarska in druga dela. Uredila je popis arhivskih škatel in 1528 map šol (osnovne šole od A do Z), iz knjižnega fonda pa je izpisala učne načrte in osnovnošolske učbenike za matematiko v 20. stoletju.

Do konca leta je knjižnica v celoti pridobila 1068 enot novega knjižnega gradiva, od tega je bilo 45 nakupov, 18 izmenjav in 1005 darov. Knjižna gradiva so bila 646-krat pripravljena za uporabnike knjižnice, posredovanih je bilo 190 informacij po telefonu in 56 po e-pošti. Izdelanih je bilo 252 digitalnih posnetkov in 634 fotokopij. Z medknjižnično izposojajo so bile iz muzejske knjižnice izposojene štiri knjige, v njo pa ena knjiga. Sproti se je vodila statistika knjižnice, prav tako je bila stalna skrb za urejenost čitalnice in njeno pripravo za predavanja in ostale prireditve.

Statistika knjižnice 2014

Pregledane publikacije	2013	2014	index
Pregledane monografske publikacije (n. in z. uporabniki)	14.500	15.200	104,8
Pregledane serijske publikacije (n. in z. uporabniki)	16.700	18.300	109,6
Popis različnih publikacij za depo v Zalogu	661	538	81,4

Število pregledanih monografskih publikacij se je v letu 2014 v primerjavi z letom 2013 povečalo za slabih 5 %, število pregledanih serijskih publikacij pa za skoraj 10 %. Povečanje pregledanih publikacij je logična posledica povečanega števila uporabnikov knjižnega gradiva. Popisanih publikacij za depo v Zalogu je bilo v letu 2014 manj, ker se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo število prejetega podarjenega knjižnega gradiva.

Uporabniki knjižničnega gradiva	2013	2014	index
Zunanji uporabniki	92	150	163,0
Notranji uporabniki	9	9	100
Vsakodnevni zunanji uporabniki	469	672	143,3
Starejši zunanji uporabniki	374	539	144,1
Mlajši zunanji uporabniki (študenti)	95	133	140
Vsakodnevni notranji uporabniki	1.620	1.620	100
Število informacij po telefonu	59	181	137,3
Število informacij po e-pošti	27	47	174,1
Število posnetkov fotokopiranega gradiva	872	583	67,5
Število digitaliziranih posnetkov gradiva	143	252	176,2

Število uporabnikov knjižničnega gradiva in drugih storitev muzejske knjižnice se je tako v celoti kot tudi po posameznih skupinah v primerjavi s predhodnim letom 2013 močno povečalo. Število zunanjih uporabnikov se je povečalo za več kot polovico, zelo veliki pa so bili posledično tudi povečani odstotki pri vsakodnevnih zunanjih uporabnikih in prav tako pri starejših in mlajših (študentih) uporabnikih. Povečalo se je tudi zanimanje za podatke o knjižničnem gradivu, knjižnici in muzeju nasploh, saj je bilo iz knjižnice v letu 2014 po e-pošti in po telefonu posredovanih za več kot dvakrat več podatkov kot leta 2013.

Gradivo specialne knjižnice	
Število enot knjižničnega gradiva v spec. knjižnici (do 31. 12. 2014)	53.099
Število enot knjižničnega gradiva pridobljenega z nakupom	45
Število enot knjižničnega gradiva pridobljenega z izmenjavo	18
Število enot knjižničnega gradiva pridobljenega z darovi	1005
Skupaj	1068
Število strokovnih delavcev v knjižnici	1
Število zunanjih uporabnikov v knjižnici	672
Dostopnost do elektronskih publikacij	da
Površina prostorov, ki so namenjeni specialni knjižnici	166,00 m ²
Višina sredstev državnega proračuna, porabljenih za nakup knjižničnega gradiva	EUR 4.511.69

Pogoji dela se v muzejski čitalnici/knjižnici v letu 2014 niso spremenili. Med knjigami na policah v knjižnih regalih je bilo nameščeno več dodatnih opornikov. Število knjižničnega gradiva se je povečalo za 1068 enot. Čitalnica je bila primarno namenjena in uporabljena za uporabnike knjižničnega gradiva, večkrat pa tudi za muzejske prireditve (odprtja razstav, predavanj, okroglih miz in raznih sestankov) in delavnice, izjemoma pa tudi za postavitev razstave Poglej me.

Priveditve v muzejski čitalnici 2014

Datum	Prireditev	Št. obisk
13. 2. 2014	Delavnica Za devetimi gorami (slikanice)	23
18. 2. 2014	Delavnica Za devetimi gorami (slikanice)	5
19. 2. 2014	Delavnica strip (slikanice)	20
13. 3. 2014	Delavnica Za devetimi gorami (slikanice)	24
21. 3. 2014	Pomladni dan v SŠM (predstavitev publikacij)	33
20. 6. 2014	Fotografska razstava: Poglej me	75
20. 6. 2014	Noč knjigarn	26
21. 6. 2014	Poletna muzejska noč (delavnica vezenja v knjižnici)	17
21. 6. 2014	Poletna muzejska noč (Sumerska delavnica)	30
16. 7. 2014	Delavnica Za devetimi gorami (slikanice)	15
06. 8. 2014	Delavnica Za devetimi gorami (slikanice)	4
28. 10. 2014	Predavanje: Madžarska v učbenikih	30
20. 11. 2014	Odprtje razstave Šolski vrt	69
25. 11. 2014	Okrogla miza: Blaž Kumerdej in šolstvo konec 18. stoletja	85
03. 12. 2014	Predavanje: Pestrost okusov	7
2014	Skupaj obiskovalcev	463
2013	Skupaj obiskovalcev	411
	index	112,7

Število obiskovalcev prireditev v muzejski čitalnici/knjižnici je v letu 2014 preseгло njihovo število v predhodnem letu. Manj kot prejšnja leta je bilo odprtih razstav, zato pa je bilo več raznovrstnih delavnic.

Vnos starega knjižnega fonda v sistem Cobiss

Vnosi tekoče pridobljenega knjižnega gradiva v sistem Cobiss so manjši del v celoti vnesenega knjižnega gradiva v omenjeni sistem. Veliko večji delež predstavlja stari knjižni fond, ki ga že več let v kronološkem zaporedju od mlajšega k starejšemu knjižnemu gradivu obdeluje zunanja sodelavka, višja knjižničarka Darja Tavčar. Delo na starejšem knjižnem fondu poteka v okviru finančnih zmožnosti muzeja, poleg tega pa je zunanja sodelavka velik del vnosov opravila tudi kot prostovoljka. Po odhodu bibliotekarke Polone Koželj na porodniški dopust je v sistem Cobiss vnašala tudi tekoče pridobljeno knjižno gradivo.

Tabela: Vnos na novo pridobljenega knjižničnega gradiva v sistem Cobiss, primerjava 2013 in 2014

Leto	2013	2014	Indeks*
Kreirani zapisi	65	22 + 080*	156,9
Prevzeti zapisi	655	144 + 109*	38,6
Inventarizirani zapisi	48	82 + 020*	212,5
Skupaj	768	248 + 209*	59,5

* Število knjižničnih enot, ki jih je v sistem Cobiss do odhoda na porodniški dopust vnesla bibliotekarka Polona Koželj.

Število tekoče pridobljenih enot knjižnega gradiva v letu 2014 v sistemu Cobiss je nazoren odraz, da je bila več kot polovico leta odsotna bibliotekarka Polona Koželj, ki je v prejšnjih letih pridobila licenco za vpisovanje monografskih enot knjižnega gradiva v sistem cobiss. Opazna je zlasti razlika, ki je nastala pri vpisovanju prevzetih zapisov iz skupne bibliotekarske baze.

Tabela: Vnos knjižničnega gradiva iz starega fonda v spletni sistem Cobiss, primerjava 2013 in 2014

Leto	2013	2014	indeks
Kreirani zapisi	343	388	113,1
Prevzeti zapisi	761	992	130,3
Inventarizirani zapisi	320	329	102,8
Skupaj	1424	1709	120,0

Število vnesenih enot gradiva iz starega knjižnega fonda se je v letu 2014 v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 20 %. Vnos v sistem Cobiss je obsegal knjižno gradivo od inventarne številke 17.921 do 16.572. Med vnesenimi publikacijami je tudi 63 takšnih, ki jih v Republiki Sloveniji hrani samo knjižnica Slovenskega šolskega muzeja in so bile natisnjene v obdobju med letoma 1821 in 1890. Največ jih je tiskanih v nemškem jeziku, precej manj pa tudi v italijanskem, latinskem, češkem in drugih jezikih. Po vsebini so predvsem učbeniki, priročniki, drame in romani, nekaj pa je tudi časopisov in revij. Stare nemške publikacije so večinoma pisane v gotici, srbske pa v cirilici, kar predstavlja katalogizatorju še dodaten izziv. Med vnesenimi knjigami sta dve večji dragocenosti tako zaradi starosti, redkosti in vsebine. Prva je nemška poezija v latinščini – FRISCHLIN, Nikodem: Operum Poeticorum Nicodemi Frischlini, Balingensis iz leta 1598, druga pa latinska slovnica – MELANCHTHON, Philipp: Philipp Melanchthonis Grammatica Latina iz leta 1634.

Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike

S posredovanjem gradiva o zgodovini šol in raznovrstnih informacij o šolski preteklosti je bil Dokumentacijski center za zgodovino šolstva in pedagogike tudi v letu 2014 zelo opazen vezni člen muzeja z njegovimi uporabniki: s posameznimi šolami, organizacijami s področja šolstva in z raziskovalci šolske zgodovine. Z delovanjem Dokumentacijskega centra se širijo informacije o dokumentaciji, virih in literaturi o preteklosti šolstva in še posebej o zgodovini posameznih šol, profesorjev, učiteljev itd. V Dokumentacijskem centru se podatki sproti zbirajo in obdelujejo za nadaljnjo uporabo ter posredovanje uporabnikom. Muzejska svetnica, mag. Marjetka Balkovec Debevec, je v Dokumentacijskem centru nadaljevala utečeno delo z uporabniki pri posredovanju gradiva in informacij, ki se med vsemi muzejskimi oddelki najbolj veže na dejavnost muzejske knjižnice, kjer se hrani tudi večina gradiva. Kot prejšnja leta so bili iz zgodovinskega gradiva Dokumentacijskega centra posredovani mnogovrstni podatki in informacije za zgodovino posameznih šol in za najrazličnejša vprašanja iz zgodovine šolstva. Gradivo map osnovnih šol se je dokončno digitaliziralo. Način dela z digitaliziranim gradivom se je zato nekoliko spremenil, predvsem pa je delo samo postalo precej lažje. Digitalizacija zgodovinskega gradiva omogoča lažji in hitrejši dostop do gradiva, omogoča boljši pregled nad njim, prav tako pa posredovanje gradiva ni več omejeno na kustosinjo dokumentacijskega centra ali na bibliotekarko, pač pa podatke iz tega gradiva lahko posredujejo tudi drugi zaposleni. Ker je večini zaposlenih omogočen dostop do skupne baze podatkov po računalniški mreži, se posledično spreminja statistika vodenja izposoje gradiva in posredovanja informacij. Pod vodstvom mentorice, muzejske svetnice mag. M. B. Debevec, je v dokumentacijskem centru bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat - Trdin opravila inventurni pregled šolskih map in o njih izdelala podroben popis. Ta del Dokumentacijskega centra je bil preurejen tako, da so bile vse šolske mape preložene v nove arhivske škatle z novimi preglednimi napisi. Za dokumentacijski center je kustosinja zbirala tudi drobn tisk šol (3 arhivske škatle), poleg tega je prevzela fotokopijo šolske kronike OŠ Preloka, dar ge. Ane Starešinič.

Tabela: Podatki Dokumentacijskega centra za zgodovino šolstva in pedagogike 2014

Posredovani podatki	2013	2014	index
- osnovne šole	112	75	65,1
- gimnazije	14	12	85,7
- srednje strokovne šole in učiteljišča	8	14	175,0
- obrtne in poklicne šole	7	2	28,5
- druge šole in vzgojno izobraževalni zavodi	3	9	300,0
- učitelji/profesorji, posamezni učenci	21	19	90,4
- druga vprašanja s področja šolske preteklosti	42	39	92,8
- glasbene šole	1	8	800,0
- vrtci	3	3	100,0
Podatki iz Dokumentacijskega centra – skupaj	211	181	85,7
drugi podatki o muzeju, razstavah, prireditvah	348	314	90,22
- podatki, posredovani medijem	8	17	175,0
Vsi posredovani podatki in obvestila kustosinje	567	512	90,2

Skupno je bilo v letu 2014 posredovanih 512 različnih informacij; podatki iz Dokumentacijskega centra, podatki, povezani z aktualnimi razstavnimi/raziskovalnimi temami, in splošni podatki o muzeju, prireditvah, podatki, posredovani medijem, ter predvsem veliko različnih podatkov v zvezi z uredniškim delom pri Šolski kroniki. Kustosinja je še naprej zbirala podatke o lastnikih gradiva, prevzemala in popisovala gradivo in predmete za Dokumentacijski center in za muzejske zbirke. V primerjavi z letom 2013 je bilo posredovanih podatkov iz dokumentacijskega centra in informacij kustosinje nekoliko manj zaradi zgoraj navedenih razlogov, kljub temu pa je raven opravljenega dela še vedno zelo visoka.

V prvi polovici leta so bili iz Dokumentacijskega centra posredovani podatki o naslednjih vsebinah šolske preteklosti: OŠ Angele Ocepek in Vadnica Ljubljana, Gradbeno šolstvo, Čipkarsko izobraževanje v Ljubljani, OŠ Franca Lešnika – Vuka v Slivnici pri Mariboru, Uršulinsko šolstvo – Škofja Loka, OŠ Dobrna, Viški vrtci, OŠ Cerklje ob Krki – oblačilna kultura, publikacije Stanka Koširja – muzej Jesenice, dokumentacija osnovnih šol 1956–1964, Gimnazija Kranj, Realka v Celovcu, Realka v Ljubljani, Slovenske Konjice, Polzela, Celje, Cerkvjenjak, Šmartno, Litija, Javorje (pri Litiji), Posebne osnovne šole (vse mape), Polhov Gradec, Idrija, Gimnazija Poljane (Ljubljana), Radeče, Ženska realka Ljubljana, Državna dvorazredna trgovska šola Ljubljana, Osnovna šola Radeče, Vrhnika, Velike Lašče, Dol pri Ljubljani, Ljubljana Prule, Trebnje, Žažar, Mošnje, Sora, Videm ob Ščavnici, Srednja ekonomska šola, Izvestja srednje tehniške šole (okrog 1950), Zborniki OŠ Prežihov Voranc, Mape osnovnih šol Mohorje in OŠ Frana Albrehta Kamnik, Izvestja klasične gimnazije, Izvestja gimnazije Celje, OŠ Soča, Deutsche Schulferien, OŠ Vavta vas, šole Tržič (3 mape), OŠ Vinica, Kropa. Zanimanje je bilo tudi za podatke o šolskih praznikih in oblačilni kulturi (večkrat), OŠ Ribnica (Prešeren), za učbenike za zgodovino, berila za srednje šole po letu 1945, disciplinske rede in pravila, za zgodovino igrač in otroštva, uvedbo 8-letne šolske obveznosti, za oblačila v rimskem obdobju, za šolske pesmarice in o oblačilni kulturi v šoli. Iskani so bili podatki o naslednjih učiteljih: učiteljici Ani Schmidinger, por. Romih, o Pavli Tušak, učiteljici na OŠ Cerkvjenjak, o Francu Tušaku, učitelju na OŠ v Celju, na Polzeli (1906–1919) in na Pobrežju v Mariboru, o Matildi Farčnik, poročeni Tušak, učiteljici na Polzeli, o Antonu Farčniku, učitelju in ravnatelju na Polzeli, o Slavi Pernat, učiteljici v Slovenskih Konjicah, o Antonu Ažbetu, o učitelju Brejcu v Trziču, učitelju Žirovniku in o Antonu Martinu Slomšku. Uporabnikom so bili večkrat posredovani: Učni načrt za učiteljišča, staleži šolstva, učni načrti po 1960, učni načrti po 1945 in drugi učni načrti ter ročni zapisniki 1895–1915.

Arhiv

Kustos arhivske zbirke, dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik, je zainteresiranim uporabnikom posredoval naročeno arhivsko gradivo in opravljal svetovalno delo. Pri obravnavi gradiva je izbral zbirko šolski listi (1,4 tm), ki predstavlja osnovo za pregled šolskih stavb, njihovega razvoja in umestitve v prostor iz obdobja Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Gradivo je nastajalo od 1918 do 1929 na podlagi izpolnjenih statističnih obrazcev. V arhivski zbirki predstavlja uporabno, a zaradi velikosti formata za preučevanje dokaj neizrabljeno gradivo. Že digitalizirano gradivo (šolski listi, statistični viri šolstva) je postalo dosegljivo tudi v elektronski obliki na spletnem portalu Sistory. Kustos je sproti reševal odprte probleme z dr. Andrejem Pančurjem in dr. Mojco Šorn, ki imata zasluge za objavo na portalu. K objavljenim zgodovinskim virom je pripravil uvodno pojasnilo z navedbo uporabne literature. Za lažji dostop do

gradiva je Sistory pripravil iskalnik in povezavo z zemljevidom za iskanje po geografskih imenih krajev. Kustos je vzdrževal stike z ustvarjalci gradiva, z arhivi in muzeji pa tudi s posameznimi šolami in z raziskovalci ter uporabniki gradiva v Slovenskem šolskem muzeju pri posredovanju informacij in svetovalnemu delu. Po e-pošti in telefonu je posredoval tudi druge informacije, ki se nanašajo na predmetno literaturo in vire v Sloveniji in zunaj nje. Na pobudo doc. dr. Petra Pavla Klasinca, predavatelja arhivistike na Alma Mater Europaea, je 22. decembra 2014 v čitalnici Slovenskega šolskega muzeja pripravil predavanje in predstavitev muzejskega gradiva pod naslovom »Arhivski in tiskani viri za zgodovino izobraževanja v Slovenskem šolskem muzeju – med tradicijo in digitalizacijo«.

Fototeka

Ob spisovnem gradivu o zgodovini šolstva je za raziskovalce šolske preteklosti zelo iskano raznovrstno slikovno gradivo, med katerim so zanimive zlasti fotografije. Kustosinja Mateja Ribarič je uporabnikom in vsem zainteresiranim strankam nudila vsestransko pomoč tako z nasveti kakor tudi s posredovanjem informacij o predmetih in gradivu iz zbirk kakor tudi o splošnih šolsko-zgodovinskih vsebinah in samih digitaliziranih posnetkih. Med drugim je tako posredovala fotografije OŠ Zalog in OŠ Sele Vrhe, kar opozarja na ugotovitev, da med uporabniki muzejskega gradiva prevladujejo šole. Digitalizirano slikovno gradivo je primerno in vedno pri roki za uporabo v objavah v muzejskih publikacijah, letakih, na spletu in za razstavne panoje. V letu 2014 je bilo izdelanih 472 digitalnih posnetkov fotografij šolskih stavb, od katerih jih je bilo 82 vnesenih v sistem Galis.

Preučevanje in interpretacija premične kulturne dediščine ter sodelovanje z znanstveno-izobraževalnimi ustanovami

Kustos Anton Arko. Njegovo preučevanje in interpretacija šolske premične kulturne dediščine sta bili razdeljeni na štiri vsebinske sklope: Ideologizacija v učbenikih v dvajsetem stoletju, najdbe v starih knjigah, šolske glasbene skupine in šolska pisala v čitankah in začetnih berilih do konca 2. svetovne vojne. V projektu Najdbe v starih knjigah je pri svojem rednem delu evidentiranja odkril 5 primerkov, ki so vredni predstavitve na razstavi. Primerke je popisal in uredil za uporabo. Med drugim je v učbeniku Zemljepis Jugoslavije za 8. razred iz leta 1979 našel nadroben »plonk listek« za biologijo, v Drugem slovenskem berilu iz leta 1942 je našel plaketo, ki je bila podeljena v spomin na prvo sveto obhajilo, v zvezku iz osnovne šole Bežigrad je naletel na zdravniško opravičilo za izostanek na izobraževanju ter Titovo zahvalo pionirjem za njihovo rojstnodnevno voščilo in v učbeniku Zgodovina za 6. razred iz leta 1976 zanimive razglednice. Za tematsko številko muzejske revije Šolska kronika 2014, št. 3 o pisalih, je napisal sestavek o šolskih pisalih v čitankah. Pri reviji Šolska kronika 2014, št. 1–2, je bil tudi pomočnik urednice. 18. decembra 2014 se je udeležil strokovnega seminarja Arhitektura in gradnja vrtcev, ki je potekal na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, Masarykova 16 v Ljubljani.

Mag. M. Balkovec Debevec, muzejska svetnica. Po letnem delovnem načrtu je bilo njevo preučevanje in interpretacija šolske premične dediščine razdeljeno na naslednje sklope: Etnološka in zgodovinska podoba šolstva in vzgoje skozi čas, Šolska kuhinja in prehrana,

Učiteljstvo in njihova društva kot spodbujevalci pedagoškega razvoja in Sodelovanje z znanstven-izobraževalnimi ustanovami. Kustosinja je zbirala, preučevala, predstavljala in skrbela za primerno hrambo različnih etnoloških in zgodovinskih predmetov, ki izkazujejo podobe šolskega vsakdana skozi čas. Intenzivneje se je ukvarjala z oblačilno kulturo v šoli. Aktivno se je vključila v razpravo o šolskih uniformah pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, saj jo je minister 18. septembra 2013 imenoval za članico delovne skupine za preučitev možnosti uvedbe uniform v slovenske javne šole, v kateri je aktivno delovala do izvedbe in analize javnomnenjske ankete o šolskih uniformah oz. do njene predavitve 23. junija 2014 na ministrstvu. Pripravila je prenavo besedila in fotografskega gradiva za samostojno publikacijo o oblačilni kulturi v šolstvu skozi čas, ki je konec avgusta izšla kot katalog – znanstvena monografija pod naslovom *Obleka v šoli – pregled oblačilnega videza učiteljev in učencev na Slovenskem skozi čas*. Predstavila jo je 5. septembra 2014 v Medobčinskem muzeju Kamnik na slovesni prireditvi ob sklepu gostovanja razstave *Kaj naj oblečem za v šolo?*, na kateri je bil slavnostni govornik g. Boris Zupančič, vodja sektorja za osnovno šolstvo na ministrstvu za izobraževanje. Knjigo in njeno vsebino, združeno s predavanji o oblačilni kulturi v šoli, je avtorica 6. novembra 2014 predstavila še v Mestnem muzeju Krško, 28. novembra 2014 na Osnovni šoli Borovnica, 3. decembra 2014 v Belokranjskem muzeju Metlika in na povabilo Zgodovinskega društva Ljubljana 18. decembra 2014 v Modrijanovi knjigarni v Ljubljani. Celoten projekt Slovenskega šolskega muzeja o oblačilni kulturi v šolstvu z monografijo je predstavila na III. kongresu muzealcev Hrvaške z mednarodno udeležbo, ki je od 8. do 11. oktobra 2014 potekal v Opatiji. Predstavitve je pripravila pod naslovom *Šolska obleka skozi čas – etnološki pogledi na muzejske razstave* (objavljeno v knjigi povzetkov, str. 84), vse predstavitve knjige pa so imele lep odmev tudi v medijih. Na pobudo uredništva revije *Etnolog* je pripravila znanstveni članek *Prazniki in praznovanja v šolstvu*, v katerem je dediščino šolstva iz zgodovinskega poskušala razširiti tudi na etnološko in druga strokovna področja. Ob 50-letnici male mature na OŠ Vrhnika je z organizatorji prireditve pomagala pri rekonstrukciji šolske klopi, pri razstavnih predstavitvi, pripravila pa je tudi povzetek o zgodovinskem razvoju šolskih klopi in sodelovala na odprtju razstave 24. maja 2014. Objavljen je bil članek: *Po stoletju se je vrnila šolska klop*, *Naš časopis*, 7. julij 2014, str. 10. Za udeležence programa *Etnologija Ljubljane na Univerzi za tretje življenjsko obdobje* je imela 26. in 27. februarja 2014 v dveh skupinah predavanje *Šolstvo v Ljubljani in predstavitev Slovenskega šolskega muzeja*. V sodelovanju z Jožico Kacin je 3. julija 2014 organizirala strokovno ekskurzijo Slovenskega šolskega muzeja v Žiri in okolico z ogledom tamkajšnje zgodovinske in etnološke dediščine. S temami o zgodovinski in etnološki dediščini šolstva je kustosinja z nasveti, informacijami in izjavami v letu 2014 sodelovala z naslednjimi novinarji: Roman Končar 27. februar, *Slovenski šolski muzej – snemanje TV oddaje*; Petra Mlakar, 11. marec, *Dnevnik, šolske uniforme – izjava*; Petra Mlakar, 16. junij, *Dnevnik, šolske počitnice – izjava*, objavljeno v: *Dnevnikov Objektiv*, 21. junij 2014, str. 4–6. Podatke o pisalih, sprejemanju levičnosti v šoli je posredovala novinarki Agati Tomažič, *Pogledi*, 1. julij 2014; podatke o šolskih dnevnikih novinarki Petri Mlakar, *Dnevnik*, 15. julij 2014; podatke o šolskih klopeh pa za krajevni časopis, *Naš časopis, Vrhnika*, 8. julij 2014. Objavila je sestavek *Še pridemo u Žir'*, v: *Žirovske stopinje*, september 2014, str. 24. O šolskih počitnicah in zgodovini šolstva je imela pogovor za *Radio Sora* (31. avgust), za *Radio City-Maribor* in za *TV SLO1 oddajo Infodrom* (27. oktober). Po izidu knjige *Obleka v šoli* je imela večino stikov z mediji o oblačilni kulturi v šolstvu: *Maja Ratej, Val* 202, 8. november; *Zoja Črnilec, STA*, 5. september; *Zvezdana Bercko, Bonbon*, 18. september; *Jožica Rupar, Naš časopis*, december 2014; *Mirjam Bezek Jakše, Dolenjski list*, december 2014; *Verica Marušič, TV Vaš kanal Novo mesto*, 3. december.

Kustosinja je v letu 2014 začela s konkretnjšimi nalogami v zvezi s preučevanjem šolske kuhinje in prehrane skozi čas, ki je predvidena tema za eno od prihodnjih razstav Slovenskega šolskega muzeja. Pripravila je oporne točke za intervjuje, aktivno je sodelovala s prof. Heleno Matičič Hostnik, ki je na OŠ Ivana Groharja Škofja Loka izvedla projektni dan »Šolska malica skozi čas«. Za muzej je prevzela izpolnjene ankete. Za načrtovano razstavo je ob pomoči samostojnega konservatorsko-restavratorskega tehnika Francija Kadivca zbirala in evidentirala ohranjene predmete. Več zanimivih predmetov za razstavo je našla v opuščeni OŠ Planina pri Rakeku, ki jo je nedavno odkupil zasebnik. Navezala je informacije za nadaljnje sodelovanje pri projektu z ministrstvom ter o omenjenih temah preučevala in zbirala literaturo in vire. Kustosinja je pripravila sestavek Šolska prehrana skozi čas, ki je sestavni del vloge za skupni projekt ESS s Ciprom. Aktivno je sodelovala na 37. zborovanju Zveze zgodovinskih društev Slovenije v Ljubljani, ki je od 22. do 24. oktobra 2014 potekalo pod vsebinskim vodilom Zgodovina je slastna – kulturna zgodovina hrane. Na njem je predstavila referat o šolskih malicah v šolah na Slovenskem v stoletju med 1890–1960. Povzetek je objavljen v programski knjižici, str. 35–36.

Kustosinja je nadaljevala s preučevanjem pedagoškega delovanja učiteljstva, posebej s pogledom na vlogo učiteljstva pri zbiranju in ohranjanju etnološke in kulturne dediščine. Temeljiteje je preučila predvsem delovanje učiteljstva na primeru Bele krajine v Vinici. Pripravila je članek za predvideno objavo v zborniku. Ob razstavi o učitelju Ivanu Lapajnetu v Mestnem muzeju Krško je imela predavanje Ivan Lapajne: učitelj, ravnatelj, publicist, Krčan in svetovljan, 15. aprila 2014 je organizirala gostovanje muzejskih učnih ur ter 23. septembra 2014 pomagala pri postavitvi štirih razstavnih lutk. Za katalog ob 200-letnici rojstva dr. Franca Močnika je kustosinja pripravila članek: Kako nam Močnikove matematične naloge razkrivajo življenje ljudi, 30. septembra 2014 pa se je udeležila tudi odprtja razstave s predstavitvijo kataloga v muzeju v Cerknem.

Kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec je bila koordinatorka prireditve Podobe šolstva v Afriki, ki sta jo 15. maja 2014 v Slovenskem etnografskem muzeju v počastitev mednarodnega dneva muzejev skupaj pripravila Slovenski šolski in Slovenski etnografski muzej. Kustosinja je nadaljevala z delom v Komisiji za delovanje zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije pri ocenjevanju raziskovalnih nalog in z aktivno udeležbo na zaključni predstavitvi z ocenjevanjem predstavitev nalog na 45. državnem srečanju mladih zgodovinarjev v OŠ Leskovec pri Krškem 30. maja 2014. Na zadnjem občnem zboru Slovenskega muzejskega društva je bila imenovana za članico komisije za podeljevanje Valvasorjevih odličij za obdobje 2013–2017. Komisija je spomladi 2014 spremljala vse razstave, ki so bile prijavljene in so bile primerne za pridobitev nagrade. Delo za leto 2013/14 so sklenili na slavnostni podelitvi Valvasorjevih odličij v Radovljici 19. maja 2014. Kot članica IO Slovenskega etnološkega društva je aktivno sodelovala pri njegovem delovanju. V Slovenskem etnografskem muzeju je 11. junija 2014 vodila okroglo mizo Aktualno: Vidiki avtentičnosti pri ohranjanju dediščine. Kot članica IO Slovenskega etnološkega društva se je 11. novembra 2014 v Dolenjskih Toplicah udeležila posveta 13. vzporednice med slovensko in hrvaško etnologijo in slavnostne podelitve Murkovih nagrad. Za študente Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je imela 7. novembra 2014 predavanje Zbirke Slovenskega šolskega muzeja in zgodovina šolstva za 1. letnik, 2. decembra 2014 pa Šolski prazniki in praznovanja za 4. letnik.

Bibliotekarka Polona Koželj in bibliotekarska pripravnica Neža (Hrovat) Trdin. Bibliotekarka Polona Koželj, po njenem odhodu na porodniški dopust pa bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat, sta med svojimi delovnimi nalogami v prvi vrsti skrbeli za nemoteno delo v knjižnici in sta bili vedno na razpolago uporabnikom knjižnega gradiva. Ob vpisovanju tekoče

pridobljenega knjižnega gradiva v sistem Cobiss se je Polona Koželj posvetila preučevanje gradiva, ki je o zgodovini šole v Rovtah dostopno v zbirkah Slovenskega šolskega muzeja. 26. in 27. februarja 2014 se je udeležila izobraževanja za katalogizacijo kontinuiranih virov v NUK-u, 11. marca 2014 pa prav tam tudi izobraževanja za katalogizacijo sestavnih delov/člankov. 31. januarja 2014 je bila na srečanju sekcije za muzejske in galerijske knjižnice Skupnosti muzejev Slovenije v Narodnem muzeju Slovenije, 15. in 16. aprila 2014 pa sodelovala na sejmu 19. dnevi slovenske knjige za pridobitev novega knjižnega gradiva. Pisala je zapisnike za 8. sejo sveta muzeja (21. januar 2014), za 9. sejo sveta muzeja (5. marec 2014), za sejo uredniškega odbora revije Šolska kronika (21. marec 2014) in zapisnik sestanka o varnosti in zdravju pri delu (8. april 2014). Pripravila je tudi bibliografijo člankov o pedagoški dejavnosti Slovenskega šolskega muzeja v reviji Šolska kronika (1990–2013) za načrtovano publikacijo ob 15-letnici učnih ur v muzeju. Bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat je po načrtu pripravništva pod vodstvom mentorice mag. Marjetke Balkovec Debevec opravila vse načrtovane naloge in že pred koncem leta naredila bibliotekarski strokovni izpit. V sklopu dodatnih del je na temo preimenovanj šol v Sloveniji po letu 1948 za načrtovan historiat šol pregledovala spletne strani posameznih osnovnih šol in zgodovinsko gradivo, ki ga hranijo muzejske zbirke in muzejska knjižnica. V muzejski reviji Šolska kronika 23/2014, št. 1–2, str. 246–247, je objavila poročilo o knjigi 100 let šole v Bukovščici (1912–2012).

Kustos Marko Ljubič. Ob izpolnjenih delovnih nalogah strokovnega sodelavca na finančno-računovodskem in kadrovskem področju ter skrbi za uvajanje in vzdrževanje IKT tehnologije je po načrtu opravil tudi vse načrtovane naloge kustosa. Njegovo strokovno delo kustosa je potekalo v naslednjih sklopih: Tehnična dediščina šolstva, Preučevanje in promocija pisal in šolskih tabel in uvajanje novosti in nove informacijsko-komunikacijske tehnologije. Kustos se je dejavno vključil v delo sekcije za tehnično dediščino pri Skupnosti muzejev Slovenije v muzeju v Bistri. V sodelovanju s konservatorsko-restavratorskim tehnikom Francijem Kadivcem je navezal prve neposredne stike s Srednjo tehniško šolo Šiška za začetek priprav na razstavo ob 70-letnici tehničnega izobraževanja, ki jo šola skupaj z muzejem načrtuje postaviti leta 2017. S kustosom dr. Primožem Lampičem je sodeloval pri postavitvi razstave Svetloba kot barva: obarvana in barvna fotografija na Slovenskem od začetkov do leta 1945, ki je bila odprta od 17. aprila do 17. avgusta v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje. Kustos Marko Ljubič je za pričujočo razstavo iz zbirke Slovenskega šolskega muzeja izposodil dva epidioskopa, ki sta jih z dr. Lampičem natančneje datirala. Za uporabnike filmskega gradiva je pripravil informacije o mikrofilmih v muzeju.

Kustos je uredil tematsko številko muzejske revije Šolska kronika 23/2014, št. 3, o zgodovini pisal in razstavi Pišem, torej sem! Največ prispevkov je zbral s simpozija o pisalih, ki je v Slovenskem šolskem muzeju potekal 13. in 14. novembra 2013. Vodil je nadaljevanje izvajanja rimske in sumerske delavnice. Na temo o zgodovini pisal je svetoval pri zasnovi diplomske naloge na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Sodeloval je pri projektu Učna ura v antični Emoni, ki ga je muzej pripravil ob praznovanju 2000-letnice ustanovitve Emone. O razstavi Pišem, torej sem! je objavil članek Šolska pisala in opismenjevanje, Pišem, torej sem! v Šolskih razgledih, št. 5, 7. marec 2014, str. 10, o šolskih tablicah pa članek Pisala in tablice nekoč in danes v Računalniških novicah, št. 11, 12. junij 2014, str. 23.

Kustos se je udeležil več praktičnih izobraževanj za uporabo nove tehnologije v muzejske in izobraževalne namene, vseskozi pa tudi sledi novostim na tem področju. Drugo področje v sklopu tega projekta so razpisi ESS, ki so bili zanj pomembni predvsem s finančno-računovodske strani. S sodelavkama iz muzeja se je 17. septembra 2014 udeležil izobraževanja o uporabi

iPad-a v izobraževanju, z g. Matejem Hrčkom iz podjetja PRO 23 pa 26. novembra 2014 posveta ravnateljev šol celjske regije v Šentjurju o uvajanju Inovativne pedagogike 1:1 in o razvoju ios – aplikacij na tabličnih računalnikih. Izobraževanja o razpisih ESS Ustvarjalna Evropa se je udeležil v domu Španski borci, v Narodni galeriji in v Slovenskem etnografskem muzeju, kjer je bil skupaj s Ksenijo Guzej, ki je bila kot muzejska informatorka/organizatorica poleg njega tudi v Koloseju za projekt Erasmus plus. V navedenem sklopu je za oglaševanje muzeja na portal Rume ne strani posredoval potrebne fotografije. Kakor drugi kustosi je zainteresiranim uporabnikom muzejskega gradiva posredoval iskane informacije: o šolstvu gluhonemih, dostavil je tudi digitalizirane posnetke Gluhonemnice v Ljubljani (Petra Rezar), o zemljevidih Prekmurja (Ladislav Pojbič) in o učni sliki o ustoličevanju karantanskih knezov v Zagozdacu (Milan Dolgan).

Muzejska svetovalka Mateja Ribarič. Naloga kustosinje pri preučevanju in interpretaciji premične dediščine šolstva in sodelovanje z znanstveno-izobraževalnimi ustanovami je opravila v sklopu naslednjih projektov: Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri, Življenjske zgodbe učiteljev, 15 let muzejskih učnih ur naših babic in dedkov, Razvoj pedagoških programov in sodelovanje s sorodnimi ustanovami. Kustosinja je preučevala zgodovino šolskih vrtov in pripravila predmete ter zgodovinsko gradivo za postavitve jesenske občasne razstave. Muzejsko gradivo o šolskih vrtovih je zbirala po območju celotne Republike Slovenije. Razvila je intenzivne stike z Inštitutom za trajnostni razvoj, ki je leta 2011 začel s projektom Šolski eko vrt. Obiskala je šole in posameznike, ki so vključeni v navedeni projekt, ter tudi pri njih zbirala gradivo za razstavo. Opravila je več intervjujev in dokumentirala več šolskih vrtov. Ob odprtju razstave je izšel razstavni katalog Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. V okviru projekta Življenjske zgodbe učiteljev je opravila pogovor, intervjuje in snemanja s starejšimi učiteljicami in pedagoškimi delavci: Marijo Bavdaž (Idrija), Ivanko in Jožetom Leitgebom (Zgornja Kungota) in Jožetom Dolinškom (Kamnica). Kustosinja je bila imenovana za urednico publikacije ob 15-letnici začetka najbolj uspešnega muzejskega projekta Učnih ur naših babic in dedkov. Z izbranim uredniškim odborom je zasnovala vsebino publikacije. Sklicala je več sestankov uredniškega odbora in vzpostavila prve stike s predvidenimi avtorji člankov za publikacijo. Kot članica Komisije za delovanje zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije je pregledala in ocenila 10 raziskovalnih nalog na temo Ohranjanje spomina. Sodelovala je na sestankih, izobraževanjih ter projektih Pedagoške sekcije pri Skupnosti muzejev Slovenija. Kustosu dr. Primožu Lampiču je pomagala pri izposoji stereoskopskih slik in stereoskopa iz fototeke za razstavo Svetloba kot barva v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje. Z Merjo Paksuniemi je pripravila članek o izobraževanju učiteljic na Finskem in v Sloveniji: The female Teacher image in Finland and Slovenia in early 1900's, ki na Finskem čaka na objavo. Sodelovala je pri projektu o bralni pismenosti in se udeležila več strokovnih predavanj v sklopu Muzeoforuma. Na Waldorfski šoli v Ljubljani je med gostovanjem razstave Šola iz zemlje : učenje visokih Andov predavala o indijanskem šolstvu in nazorno predstavila razstavo. Dva sestavka o razstavi je objavila v Šolskih razgledih. Na radiu Ognjišče je junija predstavila Pedagoški program Slovenskega šolskega muzeja v letu 2014. V osrednji slovenski muzejski reviji Argo (57/1 2014, str. 114–119) je objavila strokovni članek o razstavi Šola iz zemlje: učenje visokih Andov in poročilo o mednarodnem simpoziju: Povezovanje v izobraževanju. Učiteljstvo in njihova društva kot spodbujevalci pedagoškega razvoja. 15. Mednarodni simpozij šolskih muzejev in šolsko-zgodovinskih zbirk, Ljubljana, 26.–29. junij 2013. (str. 94–97).

Dr. Branko Šuštar, muzejski svetnik. Kustos se je udeležil več mednarodnih srečanj, na katerih so obravnavali teme s področja delovanja muzeja. Večji del preučevanja in interpretacije premične dediščine šolstva zato spada v sklop mednarodne dejavnosti muzeja. Njegovo delo

je po delovnem načrtu potekalo v naslednjih sklopih: Učiteljska društva in šolski muzeji, Vprašanja zgodovine šolstva okoli 1900, Šola v učbenikih, Izobraževanje v obdobju razsvetljenstva in Sodelovanje z znanstveno-izobraževalnimi ustanovami. Za objavo je zbral 18 prispevkov o učiteljskih društvih in šolskih muzejih s 15. mednarodnega simpozija šolskih muzejev in šolsko-zgodovinskih zbirk, ki je potekal med 26. in 29. junijem 2013 v Ljubljani. S prispevkom o vzgojni in izobraževalni preteklosti v šolskih muzejih z vidika predstavitve zgodovine izobraževanja se je v začetku septembra udeležil 17. mednarodne pedagoške konference ECER v Portu na Portugalskem (več glej v: mednarodna dejavnost). Na 36. simpoziju ICOFOM (Odboru ICOM za muzeologijo), ki je 5. septembra 2014 pod geslom »New trends in museology« potekal na Sorboni v Parizu, je predstavil sodelovanje šolskih muzejev in muzejski pogled na šolske muzeje ter njihove razstave. Obj.: How can museums of education create links? : new and traditional orientation of school / pedagogical museums in Europe. V: Nouvelles tendances de la muséologie = New trends in museology = Nuevas tendencias en Museología : 5>9 Juin 2014 Paris. Paris: ICOFOM, 2014, str. 121–123. Poglede na delovanje šolskih muzejev v Evropi je objavil pod naslovom »Zgodovina izobraževanja – nove raziskave in muzejske zbirke. Inovativne oblike predstavitve« je konec oktobra predstavil v bolgarskem Gabrovu, kjer je nacionalni muzej izobraževanja slavil 40-letnico delovanja. O pedagoškem muzeju MUPEGA v Santiagu de Compostela, kjer so ob 10-letnici delovanja leta 2004 postavili novo muzejsko stavbo, je napisal prispevek Pedagoški muzej v Santiagu de Composteli (MUPEGA – Museo Pedagógico de Galicia) – kot svetilnik in povezava ob Atlantiku. Obj. v: Šolska kronika 23/2014, št. 1–2, str. 225–237. V isti številki Šolske kronike, str. 159–162, je objavil tudi spominski zapis o nedavno nepričakovano umrli muzealki in raziskovalki šolske preteklosti iz Hrvaškega šolskega muzeja Vesni Rapo (1961–2014), s katero smo v Slovenskem šolskem muzeju razvili ustvarjalno vsestransko sodelovanje. Na mednarodni konferenci ESSHC (European Social Science History Conference), ki jo je v sklopu projekta Education and Childhood od 23. do 26. aprila 2014 v sodelovanju z Univerzo na Dunaju že desetič pripravil nizozemski International Institute of Social History, je predstavil prispevek učiteljic k slovenskemu kulturnemu in družbenemu razvoju. Njegov članek »Women teachers and their educational activities for improvement family life in Slovenia from the end of 19th to beginning of 20th century« je bil objavljen v: ESSHC Vienna 2014. Amsterdam: International Institute of Social History, 12 str., ilustr. Za 37. zborovanje Zveze zgodovinskih društev Slovenije, ki je od 22. do 24. oktobra 2014 potekalo Ljubljani, je pripravil sestavek »Različne izkušnje slovenskega učiteljstva med prvo svetovno vojno: pri pouku, na fronti, v ujetništvu in begunstvu«, obj. v: Zgodovina je slastna : kulturna zgodovina hrane. 100 let začetka prve svetovne vojne : programska knjižica. Ljubljana: ZZDS, 2014, str. 46–47. V vlogi člana organizacijskega odbora Zveze zgodovinskih društev Slovenije je sodeloval pri programski in tehnični pripravi zborovanja. V tematskem sklopu zborovanja o prehrani je sodeloval kot moderator, pri uredniškem delu programske knjižice Zgodovina je slastna: Ljubljana: ZZDS, 2014. 53 str. pa kot sourednik z Majo Hakl Saje. 23. februarja 2014 je imel ob jubileju župnije sv. Cirila in Metoda za Bežigradom v Ljubljani župnijsko predavanje »Katoliško učiteljstvo v Slomškovi zvezi in tradicija slovenske idejne pestrosti pred 100 leti«. Ob 75-letnici konca španske državljanske vojne je pripravil prispevek o španski državljanski vojni v slovenskih učbenikih za Congreso Posguerras Fakultete za geografijo in zgodovino Univerze Complutense de Madrid. Njegov prispevek »Perceptions of the Spanish civil war in the history textbooks in Slovenia« je bil s posebej izdelanim plakatом predstavljen v tematskem sklopu Didáctica de la guerra civil española y el franquismo in objavljen v: Congreso Posguerras : 75 Aniversario del fin de la guerra civil es-

*Okrogla miza Blaž Kumerdej, 25. november 2014
(hrani SŠM, fototeka, foto: M. Javoršek).*

pañola : Madrid, 3.–5. april 2014. Madrid: Facultad de Geografía e Historia de la UCM, 2014, 10 str., ilustr. V sodelovanju z Inštitutom za novejšo zgodovino in Zvezo zgodovinskih društev Slovenije ter v stikih z veleposlaništvom Kraljevine Španije je 15. maja 2014 v prostorih Inštituta pripravil okroglo mizo pod naslovom Premišljevanja 75 let po koncu španske državljanske vojne, na kateri je sodeloval s prispevkom Naši učbeniki zgodovine o španski državljanski vojni, in vodil diskusijo. V sodelovanju z dr. Wendelinom Sroko, nemškim raziskovalcem prvih beril, sta pripravila prispevek »Vinko Möderndorfer in učbenik Slovenska začetnica 1945« za simpozij, ki ga je 9. in 10. decembra 2014 o Vinku Möderndorferju pripravil Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Pri pripravi prispevka je pomagal z informacijami, gradivom in sooblikovanjem besedila. Obj. v: Vinko Möderndorfer : učitelj, revolucionar, narodopisec in angažirani znanstvenik : simpozij ob 120-letnici rojstva, 9. in 10. december 2014, Antiq Palace Hotel, Gosposka ulica 10, Ljubljana. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo: Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU, 2014, str. 23. Poleti je zbral gradivo o matematiki dr. Francu Močniku in odmevu njegovih učbenikov v sosednjih deželah in po svetu. Izhodišče njegove obravnave je bila bibliografija Močnikovih učbenikov iz leta 1966. Za pripravo članka »Pogledi na Močnikove matematične učbenike v prevodih v številne jezike« v katalogu razstave je bil v osebnih stikih z okrog 20 raziskovalci iz več kot deset držav, relevantne podatke pa je iskal po spletnih in bibliografskih virih. Odmeve Močnikovih učbenikov po svetu je pod naslovom »Svetovi Močnikovih prevodov: razširjenost učbenikov matematike Franca Močnika in poznavanje njegovega dela v nekaterih deželah Evrope« predstavil na strokovnem srečanju ob 66. občnem zboru Društva matematikov, fizikov in astronomov (DMFA) Slovenije 24. oktobra 2014 v Cerknem. Prispevek je bil objavljen v: Razpet, Nada (ur.). Strokovno srečanje in 66. občni zbor DMFA Slovenije, Cerkno, 24. in 25. oktober 2014.

Ljubljana: DMFA – založništvo, 2014, str. 66. Vodil je gostovanje razstave Tite Porente o Blažu Kumerdeju iz Muzejev radovljiške občine ob 240-letnici izida Splošne šolske naredbe v Slovenskem šolskem muzeju. Ob odprtju razstave je 25. novembra 2014 potekala tudi okrogla miza (več o razstavi in okrogli mizi – glej poročilo o razstavi spodaj). Svoj prispevek na okrogli mizi je predstavil pod naslovom »Pogled na slovensko terminologijo prve šolske zakonodaje (1774), Blaž Kumerdej in šolstvo konec 18. stoletja.« Kustos je spremljal delo stanovskih društev s področja delovanja muzeja in se udeleževal njihovih prireditev: muzeoforumi, Zborovanje SMD. V društvu ICOM (International Council of Museums) Slovenija je aktivno sodeloval pri podelitvi nagrad ICOM za delo na mednarodnem področju, ki je potekalo 14. novembra 2014 na Ptujju ob slavnostnem odprtju prenovljenega mitreja. V Mestnem muzeju v Ljubljani je 10. decembra 2014 sodeloval na ICOM-ovem zaključnem kolokviju Muzejske zbirke povezujejo, na katerem je predstavil letno konferenco ICOM-ovega odbora za muzeologijo ICOFOM, ki je potekala od 5. do 9. junija 2014 v Parizu. V Muzeju za arhitekturo in oblikovanje je imel 19. januarja 2014 javno vodstvo po razstavi Arhitektura 19. stoletja na Slovenskem in pri tem posebej predstavil šolske stavbe kot podobo kulturnega razvoja. Na področju arhitekture šolskih stavb je 13. novembra 2014 sodeloval v akciji Arhitektura v živo, pri kateri je imel javno vodstvo s predstavitvijo poslopja nekdanje realke na Vegovi ulici v Ljubljani. Poleg arhitekture je predstavil zgodovino tehniškega šolstva in gradivo o arhitekturi šol. V Komisiji za delo zgodovinskih krožkov pri ZPMS je sodeloval pri pripravi seminarja za mentorje, ki je potekal na temo življenja med 1. svetovno vojno. Za srečanje z mentorji je pripravil prispevek »Vse za cesarja in domovino!« Kako je vojna vstopala v šolo v slovenskih deželah 1914–1918, ki je bil objavljen v: Sledi prve svetovne vojne v mojem kraju : zbornik strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije, Komisija za delo zgodovinskih krožkov, 2014, str. 42–49. Ob 500-letnici Slovenske frančiškanske province sv. Križa je 12. in 13. septembra 2014 sodeloval na simpoziju, ki sta ga pripravila Slovenska frančiškanska provinca sv. Križa in Umetno-zgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU s preglednim prispevkom »Šolska dejavnost frančiškanov province sv. Križa od konca 18. stoletja do leta 1941.« Povzetek prispevka je objavljen v programski knjižici: Sobratom svojim v dediščino milo : znanstveni simpozij ob 500-letnici Slovenske frančiškanske province sv. Križa, Frančiškanski samostan Ljubljana – center, Slovenska frančiškanska provinca sv. Križa: Umetnozgodovinski inštitut Franceta Steleta ZRC SAZU, 2014, str. 27.

Razstavna dejavnost

Ob stalni razstavi Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja je bila v muzeju večji del leta na ogled razstava o pisalih Pišem, torej sem! v razstavni sobi do 30. oktobra, in razstavo Slikanica – moja prva knjiga v muzejski avli do 20. novembra. Poleg postavitve osrednje muzejske razstave Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri, je muzej razstavo ob 200-letnici rojstva matematika dr. Franca Močnika pripravil skupaj s Cerkljanskim muzejem v Cerknem, ki je del Mestnega muzeja Idrija, v svojih prostorih pa je gostil razstavo Muzejev radovljiške občine Blaž Kumerdej (1738–1805), slovenski razsvetljenec, pedagog in jezikoslovec, in fotografsko razstavo Poglej me! z razstavo izdelkov uporabnikov varstveno-delavnega centra Tončke Hočevar. S postavitvijo lutke sedečega učenca v klopi v ogledni učilnici je bila dopolnjena stalna razstava. Muzej je v več krajih gostoval z razstavo Šola iz zemlje: učenje visokih Andov, v Medobčinskem muzeju Kamnik pa je v začetku septembra sklenil večletno gostovanje z razstavo Kaj naj oblečem za v šolo? Razstave so

*Odprte razstave Učilnica v naravi, šolski vrt včeraj, danes, jutri,
20. november 2014 (hrani SŠM, fototeka, foto: M. Javoršek).*

spremljali številni dogodki; od kulturnih programov na odprtjih do okroglih miz in raznovrstnih pedagoško-andragoških programov ob razstavi. Celotna izvedba programov ob razstavah je potekala v lastni režiji. Scenarije za odprtja razstav in povezovanje programa je vodila mag. Marjetka Balkovec Debevec, za glasbeni program je poskrbela muzejska glasbena skupina Muzealije in za obrazstavne dejavnosti posamezni kustosi in muzejski vodiči.

Postavitev novih razstav

Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Osrednja razstava Slovenskega šolskega muzeja v letu 2014 je bila odprta 20. novembra 2014. Avtorica razstave in kataloga: kustosinja Mateja Ribarič. Oblikovanje: Simona Čudovan. Scenarij odprtja razstave in povezovanje kulturnega programa: mag. Marjetka Balkovec Debevec. Sooblikovanje glasbenega programa: muzejska glasbena skupina Muzealije (Marko Novak, Anton Arko, Gašper Kvartič, Tevž Globokar). Avtorica Mateja Ribarič je za pripravo in postavitev razstave opravila naslednja dela: zbiranje gradiva, pisanje besedil, izvedba intervjujev in pogovorov s strokovnjaki (Zavod za šolstvo, Inštitut za trajnostni razvoj, Učni sadovnjak), terensko delo (OŠ Zgornja Kungota, OŠ Kamnica, Biotehniški center Naklo, Srednja šola Medlog, Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana). Navezala je stike z društvi, muzeji, inštituti in šolami, ki se ukvarjajo s šolskimi vrtovi, s tematiko vrtoev in semen ter se dogovorila za sodelovanje na razstavi. Semenarna Ljubljana je za razstavo podarila semena in zeliščne sadike, Kmetijski inštitut Slovenije stare sorte jabolok in Biotehniški center Naklo dekorativno brezo kot uvod v razstavo pred vhodom v muzej. Ekošola je na razstavi predstavila projekt Šolska vrtilnica, računalniško podjetje Posadi.si pa svojo računalniško aplikacijo setveni koledar. Razstava predstavlja zgodovinski razvoj šolskih vrtoev in sedanje stanje šolskih vrtoev po šolah. Ob odprtju razstave je izšel priložnosten, lepo oblikovan in slikovit razstavni katalog.

*Odprtje Razstave Z vrlino in delom, 30. september 2014, Cerklje
(hrani SŠM, fototeka, foto: M. Javoršek).*

Postavitev razstave v sodelovanju z drugimi ustanovami

Z vrlino in delom, dr. Franc Močnik (1814–1892). Razstava ob 200-letnici rojstva matematika dr. Franca Močnika je bila odprta 30. septembra 2014 v Cerkljanskem muzeju v Cerkljem, ki je sestavni del Mestnega muzeja Idrija. Razstava o znamenitem matematiku in piscu številnih učbenikov, ki so jih še na prehodu v 20. stoletje uporabljali v šolah po celi srednji Evropi, je bila postavljena v sodelovanju med Slovenskim šolskim muzejem in Cerkljanskim muzejem. Pobudnik postavitve razstave je bila vodja Cerkljanskega muzeja, kustosinja Milojka Magajne, ki je nosila tudi glavno breme organizacije in postavitve razstave ter uredništva kataloga, ki je izšel ob razstavi. Na strani Slovenskega šolskega muzeja je pripravo razstave vodil kustos Anton Arko. Iz muzejski zbirk je za razstavo izbral razstavne predmete in šolsko opremo za učilnico. Poskrbel je za celotno organizacijo sodelovanja Slovenskega šolskega muzeja s Cerkljanskim muzejem. Z gostovanjem učne ure Računstvo je ob razstavi 20. oktobra 2014 potekal tudi pedagoški program. Animatorica učne ure Natalija Žižić je po Močnikovem učnem načrtu štirikrat izvedla navedeno učno uro Računstva iz leta 1908 za učence OŠ Cerklje. Ob odprtju razstave je izšel katalog z naslovom *Z vrlino in delom: dr. Franc Močnik (1814–1892): katalog občasne razstave ob 200-letnici rojstva matematika dr. Franca Močnika*. Katalog sta skupaj založila oba muzeja. Svoje prispevke so v njem med drugimi objavili: Anton Arko, *Franc Močnik, učitelj in pisec matematičnih učbenikov*, str. 21–26; Marjetka Balkovec Debevec, *Kako nam Močnikove matematične naloge razkrivajo vsakdanje življenje*, str. 33–40; Stane Okoliš, *Franc Močnik kot c. kr. šolski svetnik in ljudsko šolski nadzornik*, str. 52–57; Branko Šuštar, *Pogledi na Močnikove matematične učbenike v prevodih v številne jezike*, str. 41–51 in upokojena bibliotekarska svetovalka Tatjana Hojan, ki redno in vestno sodeluje pri delu muzeja in posebej muzejske knjižnice, *Dr. Franc Močnik v slovenskih pedagoških glasilih*, str. 58–64.

Gostujoče razstave v Slovenskem šolskem muzeju

Blaž Kumerdej (1738–1805), slov. razsvetljenec, pedagog in jezikoslovec. Razstavo je pripravil Mestni muzej v Radovljici, ki deluje kot sestavni del Muzejev radovljiške občine. V Slovenskem šolskem muzeju je bila odprta 25. novembra 2014 v počastitev 240-letnice izida Splošne šolske naredbe. Razstavna je bila na 12 rolo panojih v muzejski avli. Avtorica razstave je kustosinja mag. Tita Porenta, postavitev razstave in organizacijo okrogle mize v Slovenskem šolskem muzeju pa je z njenim sodelovanjem vodil kustos dr. Branko Šuštar. Namesto odprtja je bila v prenapolnjeni čitalnici muzeja okrogla miza Blaž Kumerdej in izobraževanje v obdobju razsvetljenstva. Ker so se okrogle mize kot del študijskih obveznosti udeležili študenti zgodovine pedagogike pri prof. dr. Tadeju Vidmarju, je bila z več kot 80 obiskovalci med najbolj obiskanimi muzejskimi prireditvami v letu 2014. Za udeležence okrogle mize je bila razmnožena programska brošura s povzetki prispevkov »Blaž Kumerdej in šolstvo konec 18. stoletja. Okrogla miza ob gostovanju razstave Muzejev radovljiške občine o Blažu Kumerdeju (1738–1805), slovenskem razsvetljencu, pedagogu in jezikoslovcu, SŠM, 25. november 2014.« Program in povzetki, ur. Branko Šuštar, Tita Porenta, 4 str. Na spletni strani je bila dostopna tudi javnosti. Kustos dr. Branko Šuštar je pripravil gradivo in izvedel potrebna souredniška dela. Sedem avtorjev je svoje prispevke predstavilo s krajšimi, do 15 minut dolgimi nastopi, sledila pa je še krajša diskusija. Okroglo mizo sta pripravila in koordinirala: dr. Branko Šuštar in mag. Tita Porenta. Tematsko so predavanja obravnavala Bled in okolico v 18. stoletju, pričujočo razstavo, Kumerdeja in razsvetljensko pedagogiko, elementarno izobraževanje na Kranjskem ob izidu Splošne šolske naredbe, kakor tudi Kumerdeja kot jezikoslovca in prevajalca ter ohranjen zgodovinski spomin na Blaža Kumerdeja. Na okrogli mizi so kot predavatelji nastopili predstavniki obeh muzejev, mariborske Filozofske fakultete, ZRC SAZU, pa tudi blejski župan Janez Fajfar in predstavnica blejske knjižnice, ki nosi ime po Blažu Kumerdeju.

Poglej me! Look at me! Fotografska razstava, postavljena skupaj z izdelki uporabnikov varstveno delovnega centra VDC Tončke Hočevar. Razstava je bila odprta 20. junija 2014 v sklopu projekta Noč knjigarn v čitalnici Slovenskega šolskega muzeja. Muzejska knjižnica je k razstavi, ki so jo pripravili Petra Greiner, Janez Debeljak in Rene Gomolj, prispevala razstavne elemente iz zbirke Moja prva berila. Razstavo je sestavljalo 13 večjih fotografij, ki so prikazovale otroke s posebnimi potrebami. Razstavo si je do 18. novembra 2014 ogledalo približno 210 oseb, večina njih so bili uporabniki muzejske knjižnice. Pri organizaciji prve izvedbe Noč knjigarn v Ljubljani je muzej sodeloval s pobudnikom projekta Društvom slovenskih založnikov.

Gostovanja razstav Slovenskega šolskega muzeja

Šola iz zemlje: učenje visokih Andov. Za razstavo o indijanskem šolstvu v Južni Ameriki, ki je bila leta 2011 v Slovenskem šolskem muzeju postavljena pod vodstvom kustosinje Mateje Ribarič, je bilo v letu 2014 več zanimanja med splošnimi knjižnicami. Z vsakokratnim kulturnim programom na odprtjih je razstava 12. marca 2014 najprej gostovala v prostorih Waldorfske šole v Ljubljani, nato od 27. maja do 13. junija v Knjižnici Prežihov Voranc v Ljubljani, od 23. junija do 24. avgusta v Knjižnici Medvode in od 1. oktobra do konca leta 2014 v Mariborski knjižnici, enota Duplek. Kustosinja Mateja Ribarič je vodila celotno organizacijo gostovanj. Sodelovala je pri postavitvah in zapiranju razstav, pri pripravi programa odprtij in promociji razstav in muzeja. Na odprtjih razstave v Ljubljani in okolici je s priložnostnimi nagovori nastopil tudi direktor muzeja.

Kaj naj oblečem za v šolo? Razstava o oblačilni kulturi v šoli, ki je bila v Medobčinskem muzeju Kamnik odprta že 5. maja 2012, je v njem gostovala do 5. septembra 2014. Avtorica razstave, mag. Marjetka Balkovec Debevec, je imela po razstavi občasna vodstva za posebne skupine. Slovesen sklep razstave v Kamniku je bil 5. septembra 2014 združen s predstavitvijo znanstvene monografije: Obleka v šoli, ki je izšla kot razstavni katalog. Slavnostni nagovor je imel g. Boris Zupančič, vodja sektorja za osnovno šolstvo MIZŠ, kulturni program je oblikovala glasbena skupina Muzealije, avtorica knjige pa je predstavila njeno vsebino. Po zaprtju razstave v Kamniku so bili vrnjeni tudi več let izposojeni razstavni predmeti in gradiva iz Mestnega muzeja Ljubljana, Slovenskega etnografskega muzeja, Pokrajinskega muzeja Maribor, Srednje zdravstvene šole Ljubljana in od drugih posameznikov.

Dopolnjevanje stalne razstave Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja.

Muzejski kustosi so sodelovali v razpravah za pripravo na prenovo starejšega dela in v snovanju novega koncepta razstave. Muzejska svetnica mag. M. Balkovec Debevec je 7. novembra 2014 pripravila izhodišče za pogovore s sodelavci in predloge koncepta razstave. Na podlagi predlaganega koncepta in ob upoštevanju pripomb sodelavcev so kustosinja M. B. Debevec, Ksenija Guzej, prof. likovne umetnosti, in kustos Anton Arko oblikovali temeljni koncept stalne razstave, ki velja kot osnovno izhodišče za nadaljnje pogovore z arhitekti in oblikovalci razstave. Koncept je bil poslan na več naslovov oblikovalcev/arhitektov, ki so izrazili pripravljenost za sodelovanje z muzejem pri prenovi stalne razstave. Za dopolnitev stalne razstave je akad. kiparka Alenka Vidrgar izdelala figuro (lutko) učenca v ogledni učilnici. Ambientalnemu prizoru učitelja, ki na privzdignjenem podestu v stari učilnici s prstom opozarja na potrebno poslušnost mimoidočih, se je pridružil učenec v šolski klopi, ki ob odprti knjigi pazljivo sledi učiteljevim zahtevam. S kiparko Alenko Vidrgar je pri pripravi oblačilnega videza novega učenca sodelovala mag. Marjetka Balkovec Debevec. Na svoje mesto v muzejski ogledni učilnici iz konca 19. stoletja je bil umeščen 1. decembra 2014.

Pedagoško-andragoški programi ob občasnih razstavah

Slikanica – moja prva knjiga. Bibliotekarka Polona Koželj, ki je soavtorica občasne razstave Slikanica – moja prva knjiga in je po razstavi izpeljala več vodstev, posebej na dan odprtih vrat za Prešernov dan, je med dejavnostmi ob razstavi izvedla več likovnih delavnic Za devetimi gorami – delavnica za najmlajše, 13. in 18. februarja ter 13. marca 2014, delavnico Strip – deveta umetnost ni deveta briga 19. februarja 2014 ter dve delavnici Dober (o)glas seže v deveto vas 6. marca 2014. Bibliotekarska pripravnica Neža Hrovat je v sklopu počitniških delavnic v Slovenskem šolskem muzeju 16. julija 2014 prav tako izvedla likovno delavnico Za devetimi gorami.

Pišem, torej sem. Pod strokovnim vodstvom Marka Ljubiča, avtorja razstave o pisalih, je bilo tudi v letu 2014 izpeljanih več delavnic, na katerih so udeleženci na starih pisalnih podlagah spoznavali nekdanje pisave in uporabo takratnih pisal. Poleg sumerske in rimske delavnice je znani ljubljanski kaligraf Marko Drpić v andragoško-pedagoškem programu ob razstavi Pišem, torej sem tudi v letu 2014 za obiskovalce Slovenskega šolskega muzeja izvedel delavnico lepega pisanja – Kaligrafijo. Sumersko in Rimsko delavnico je v glavnem izvajala Maja Hakl bodisi za vnaprej naročene obiskovalce z izdanimi vstopnicami bodisi ob posameznih prireditvah ali prireditvah, pri katerih so bile delavnice za popestritev dogajanja. Med letnimi počitnicami je Rimsko delavnico 22. julija 2014 izvedla tudi pripravnica v muzejski knjižnici Neža Hrovat.

Pedagoška dejavnost

Za Slovenski šolski muzej je pedagoška dejavnost bolj pomembna kot za kateri drugi muzej. Po pedagoških projektih ni le navzven najbolj prepoznaven, ampak je od njih za mnoge stvari tudi eksistenčno odvisen. Ob negovanju in razvijanju vseh drugih muzejskih področij je pedagoško področje središče in stičišče muzejskih aktivnosti in je vprašanje strateškega razvoja muzeja. S poudarjanjem tega področja se izkazuje njegovo izjemno pomembnost. V delo na tem področju so vključeni vsi zaposleni. V projektih se kaže izjemna pestrost dejavnosti. Poleg delavnic, lutkovne igrice, vodenja po razstavi z lutko za najmlajše in drugimi inovativnimi prijemi pri razlagi šolske preteklosti so predvsem muzejske učne ure, ki so najuspešnejši muzejski projekt zadnjih let. Leta 2014 je minilo 15 let od njegovih začetkov. Za muzej je postalo aktualno, da bi izdal posebno publikacijo, ki bi projekt predstavila z vseh zornih kotov in vsebinskih sklopov.

Najpomembnejši rezultat na področju pedagoške dejavnosti v letu 2014 je ohranitev visoke ravni izvedbe učnih ur, uspešna menjava generacije novih vodičev in zelo uspešen začetek izvajanja ter prepoznavnost in sprejetje nove Učne ure iz antične Emone, ki je po vsebinski in formalni strani od dosedanjih učnih ur precej drugačna, saj tudi časovno spada v popolnoma drugo obdobje. Obisk v muzeju je ostal številčno visok predvsem po zaslugi pedagoškega programa, ki muzeju na daljši rok ohranja tudi stabilnost njegovega delovanja.

Sistem izvajanja učnih ur je v primerjavi s preteklimi leti ostal nespremenjen. Skupine obiskovalcev predhodno najavijo svoj prihod na muzejski sprejemnici, kjer se jih razporedi tako, da se v muzeju zagotovi nemoteno in po možnosti vsakodnevno izvajanje dejavnosti v čim večjem obsegu. Sprejem in razpored skupin na sprejemnici je tudi v letu 2014 po dogovoru vodila zunanja sodelavka Natalija Žižić, ki je obenem vodila tudi razpored in organizacijo dela vodičev in animatorjev (izvajalcev) učnih ur. Podobno kot prejšnja leta je izvajala učne ure Računstva, po potrebi in možnostih učne ure Lepopisa in vodila muzejsko trgovino. Opravljala je tudi druga potrebna dela pri organizaciji prijav obiska in sprejemanju obiskovalcev. Prav tako je popisovala prejeto gradivo in predmete za muzejske zbirke. Sodelovala je pri vodenju po stalni in občasni razstavah v slovenskem in angleškem jeziku in pri izvajanju muzejskih delavnic (delavnica lepopisanja, likovne delavnice, delavnica vezanja) med šolskim letom, med počitnicami in ob posebnih priložnostih. Prvič je uredila muzejsko brošuro *Pojdimo v muzej! Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju 2014/2015*, ki je bilo kot promocijsko gradivo poslano na naslove vseh osnovnih in srednjih šole v Republiki Sloveniji, delilo pa se je tudi na sejamskih in drugih prireditvah. Za natis je pripravila učni list za 1. triado OŠ ob stalni razstavi in sodelovala pri pripravi publikacije *15 let učnih ur v Slovenskem šolskem muzeju*. Vodila je organizacijo dogodkov v muzeju ob dnevih odprtih vrat. Z učno uro računstva je sodelovala na gostovanju v Mestnem muzeju Krško in v Cerkljanskem muzeju v Cerknem. Zbirala in digitalizirala je prejete izdelke učencev osnovnih šol o vtisih iz obiska v muzeju.

Večji obseg nalog na področju pedagoških dejavnosti kot v preteklem obdobju je leta 2014 po dogovoru izvajala Maja Hakl Saje. Na prvem mestu so bila vodstva vnaprej napovedanih skupin in nenapovedanih posameznikov po stalni in občasni razstavah v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku ter izvajanje učnih ur Lepopisa in Ročnih del. Za tujejezične obiskovalce je pripravila in izvajala prenovljeno Učno uro za tujce, ki je bila poskusno pred sodelavci muzeja izvedena 7. maja 2014, prvič z obiskovalci muzeja pa 9. maja 2014. Po dogovoru z Zasavskim muzejem je deset učnih ur Lepopisa za osnovne šole iz Zasavja izvedla v muzejski zbirki v Hrastniku. Poleg večjega števila učnih ur je izvedla večino muzejskih delavnic

*Festival Igraj se z mano,
Sumerska delavnica, 28. maj
2014 (hrani SŠM, fototeka,
foto: M. Javoršek).*

v prostorih muzeja med šolskim letom, med počitniškimi programi, na dnevih odprtih vrat in na prve sobote v mesecu. Izvajala je Rimsko in Sumersko delavnico, Delavnico vezenja in Zvončke, v pomoč pa je bila tudi pri izvajanju likovnih delavnic. Zunaj muzeja je Delavnico vezenja izvedla 26. marca 2014 na Kulturnem bazarju, Sumersko delavnico pa na 8. mednarodnem festivalu »Igraj se z mano« 28. maja 2014.

Vodstva po razstavah. Osnova pedagoške dejavnosti v muzeju so vodstva po stalni in občasni razstavah. Večino vodenja šolskih in drugih skupin po razstavah so v letu 2014 opravili vodiči, za posebne in zlasti bolj zahtevne obiskovalce pa kustosi. Vodenje posameznih obiskovalcev je potekalo v izjemnih primerih, pa tudi takrat najpogosteje v omejenem obsegu. Posamičnih obiskovalcev je bilo sorazmerno malo. Vsak kustos po postavitvi razstave izvede tudi prva vodstva posebej za vodiče, ki predstavitev razstave vključijo v program ogleda muzeja. Kustosinja M. B. Debevec je tako večkrat vodila posamezne obiskovalce po stalni in občasni razstavah, občasno pa tudi skupine. Več vodstev osnovnošolskih, srednješolskih in odraslih skupin s pripravo na učne ure je opravila Neža Hrovat.

Srečanja z vodiči. Zaradi izjemnega pomena, ki ga izkazujejo vodiči s svojim izvajanjem vodstev, so z njimi potekala redna srečanja, posebej ob koncu in začetku šolskega in ob koncu koledarskega leta. Na njih so bili poleg vodstva muzeja tudi vsi strokovni delavci, med njimi mag. Marjetka Balkovec Debevec, Mateja Ribarič in Ksenija Guzev ter posebej po dogovoru Natalija Žižić, Maja Hakl Saje in Neža Hrovat, ki so v različnih vlogah tesneje sodelovali pri delu z vodiči.

Izbor novih vodičev. Ker se je število vodičev in animatorjev učnih ur v zadnjih letih postopoma zredčilo in so se pokazale potrebe po novih vodičih, je muzej spomladi 2014 pripravil natečaj za izbor nove generacije vodičev. Seznam študentov, ki so izkazali zanimanje za pedagoško delo v muzeju, je nastajal skozi daljše obdobje. Projekt izbora, ki je potekal od aprila do junija 2014, sta ob podpori sodelavcev vodili kustosinja mag. Marjetka Balkovec Debevec in organizator/informator Ksenija Guzej. Na uvodni tečaj interpretacije stalne razstave Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja in uvajanja v muzejske učne ure v aprilu in maju 2014 je bilo prijavljenih 15 kandidatov, na preizkus jih je prišlo 12, od katerih je bilo izbranih 5 novih vodičev, in sicer: Rebeka Lovrec, Tevž Globokar, Klara Pavlinič, Mateja Pušnik in Rok Kastelic. Konec junija je večina že opravljala prva samostojna vodstva. Gašper Kvartič in Matej Prevc, študenta Oddelka za klasično filologijo na Filozofski fakulteti, ki sta se tudi udeležila tečaja za vodiče, sta v prvi vrsti ostala animatorja nove Učne ure v antični Emoni. Prva vodstva in uvajanje novih vodičev v razpored vodstev po muzeju so potekala v navzočnosti in ob spremljavi starejših vodičev. Med njimi je bila najbolj aktivna Neža Hrovat, ki je aprila v muzejski knjižnici postala bibliotekarska pripravnica.

Izobraževanje novih vodičev. Po spremljanju in uvajanju novih vodičev v vodenje po muzeju je bilo zanje pred koncem leta v muzejskih prostorih organizirano še dodatno izobraževanje, ki je potekalo v treh terminih (26. novembra ter 4. in 11. decembra 2014) v obliki predavanj, računalniških predstavitev in pogovorov z zaposlenimi. Mag. Marjetka Balkovec Debevec je kot prva predstavila stalno razstavo in v pogovoru z vodiči izpostavila njihovo vlogo in naloge. Kustos Anton Arko je predstavil šolske knjige. Z Majo Hakl Saje, Natalijo Žižić in Nežo Hrovat so predstavili tudi svoje izkušnje pri delu z obiskovalci. Mag. Stane Okoliš je spregovoril o zgodovini šolstva in šolskih muzejih, dr. Branko Šuštar pa v zadnjem terminu »Ob razstavah v šolskih/pedagoških muzejih v tujini še malo o vodenju po našem muzeju.« Kot zadnja je pred vodiči na temo šolskih muzejev nastopila kustosinja Mateja Ribarič. Posebno letno srečanje z novimi vodiči je bilo 13. novembra 2014 v muzejski čitalnici.

Učna ura v antični Emoni. V letu praznovanja 2000-letnice ustanovitve Emone je muzej pripravil in izvedel projekt nove muzejske učne ure, ki se vsebinsko nanaša na visoko obletnico in sega daleč v preteklost. V bistvu se zato nova učna ura močno razlikuje od vseh dosedanjih. Pouk v 19. in 20. stoletju težko vzporejamo s poukom v rimski državi v obdobju ustanovitve Emone. Muzej je pripravo nove učne ure iz rimskega obdobja načrtoval že pred leti. Celoten projekt nove učne ure, ki je ob praznovanju ustanovitve Emone poimenovan Učna ura v antični Emoni, je ob podpori sodelavcev projekta iz muzeja in iz drugih institucij vodila kustosinja Mateja Ribarič. Muzej se je marca 2014 s projektom prijavil tudi na razpis Mestne občine Ljubljana EMONA 2000. Pri prijavi razpisa se je s svojo zagnanostjo poleg Marka Ljubiča in Ksenije Guzej izkazala Maja Hakl, ki je podrobno preučila razpisno dokumentacijo in za razpis zbrala potrebno gradivo in dokumente. Projekt, kljub izkazani kvaliteti, ni bil potrjen, muzej pa ga je po predhodnem načrtu vseeno izvedel. Pri pripravi koncepta in scenarija učne ure sta z vodjo projekta sodelovala Matej Prevc, pozneje tudi Gašper Kvartič, študenta klasične filologije, ki sta učno uro pod mentorstvom prof. dr. Mateja Hriberška vsebinsko oblikovala. Predavatelj na AGRFT Branete Vižintin in Tomaž Gubenšek sta pomagala pri izvedbi učne ure, s praktičnimi nasveti pa je v projektu sodelovala tudi prof. latinščine Aleksandra Pirkmajer Slokan iz OŠ Prežihov Voranc v Ljubljani. Vsi navedeni v projektu so imeli do poletja več srečanj, usklajevanj in vaj. Poskusna učna ura je bila 20. maja 2014 v atriju uršulinskega samostana, kjer so učne ure po dogovoru z vodstvom samostana potekale do konca leta. Na Kongresnem trgu so 6. junija 2014 pri izvedbi v sklopu festivala Igraj se z mano

Ave Emona, Park Zvezda, 22. avgust 2014 (hrani SŠM, fototeka, foto: M. Javoršek).

sodelovali učenci OŠ Prežihov Voranc, ki so se učili latinskega jezika. Prava premierna izvedba je bila 21. junija 2014 na Poletno muzejsko noč. V samostanskem atriju v neposredni sosesčini muzeja sta bili kar dve izvedbi z več kot 100 udeleženci. Na osrednji prireditvi 2000-letnice ustanovitve mesta Ave Emona, ki je bila od 22. do 24. avgusta 2014 na Kongresnem trgu, so vse tri dni potekale tudi Učne ure iz antične Emone. Prispevek Slovenskega šolskega muzeja na prireditvi je pokazala tudi televizija. Prva Učna ura iz antične Emone v redni muzejski ponudbi je bila 5. septembra 2014, do konca leta pa se jih je zvrstilo še enajst.

Animatorji učnih ur. Večina izvajalcev muzejskih učnih ur je bila ista kot v predhodnem letu. Z uvedbo nove Učne ure iz antične Emone sta bila med učitelji, učeniki in gospodičnami učiteljicami tudi »magistra« Matej Prevc in Gašper Kvartič. Po odhodu Jožeta Rupnika je učno uro Fizika sredi leta 2014 prevzel vodič Matej Hrastar, preurejeno učno uro za tujce pa Maja Hakl. »Učenik« Matej Hrastar je poskusno uro uspešno opravil 7. maja 2014, v muzejski javni ponudbi pa jo je prvič izvedel 2. julija 2014. Do konca leta jih je izvedel še petnajst, kar kaže, da se je zanimanje zanje z njegovim nastopom močno povečalo. Poleg tega na pozitivno spremembo opozarja tudi primerjava s številom izvedenih ur leta 2013. Med zaposlenimi je učne ure Nedeljska in Vodnikova šola po potrebi opravljal tudi kustos Anton Arko, ki je tudi animator muzejske glasbene skupine Muzealije.

Gradiva in materiali za izvedbo učnih ur. Za izvedbo muzejskih učnih ur je vsako leto potrebno sproti zagotoviti potrebno učno gradivo (učne liste), učne pripomočke (pisala, črnilo, pisalne podlage) in obleke za učitelje in deloma za učence. Pri uvedbi novih učnih ur je potrebno vse gradivo in vse materiale pripraviti na novo, za »stare« učne ure ali tudi delavnice pa je potrebno gradivo ponatisniti ali materiale očistiti. Za Učno uro iz antične Emone je samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec izdelal 64 replik voščениh tablic

Delavnica oglasa, 6. marec 2014 (hrani SŠM, fototeka, foto: M. Javoršek).

in stilusov ter po vzorcu iz slikovnih predlog tudi več klopi posebej prirejenih za pouk v rimski šoli. V sodelovanju s šiviljo Marijo Srebot je bilo za učence izdelanih več kot trideset rimskih tunik in posebej tudi za oba magistra, da je pouk tudi navzven potekal čimbolj avtentično. Pri naročilu in izdelavi oblek tako za učitelje kot tudi za učence (telovnike) je s svojimi mnenji in nasveti redno sodelovala tudi mag. Marjetka Balkovec Debevec. V letu 2014 je bilo ponatisnjeno učno gradivo za štiri že izvajane vsebine učnih ur, nabavljeno je bilo črnilo in zamenjani so bili kompleti novih pisal.

Muzejsko mentorstvo. Vlogo mentorjev pri uvajanju novih vodičev v vodenje po muzeju so pod vodstvom obeh kustosinaj opravili stari vodiči. Zunanjih pripravnikov ni bilo, zato pa je bila muzejska svetnica mag. M. B. Debevec, poleg vodje knjižnice INZ in višjega bibliotekarja, Igorja Zemljiča, somentorica pri opravljanju pripravništva Neže Hrovat – Trdin, univ. dipl. soc. kult. in zgodovine, za delovno mesto bibliotekarja v muzejski knjižnici od 30. aprila 2014 do konca leta. Kot mentorica je usmerjala njeno delo in ji svetovala pri izbranih dejavnostih. Pripravila je program pripravništva in skupaj z upokojeno bibliotekarko Tatjano Hojan nudila potrebno strokovno pomoč za delo v muzejski knjižnici.

Posebni pedagoški programi. Med zimskimi šolskimi počitnicami (17.–21. feb.), in za Kulturni bazar (26. marca) je muzej pod vodstvom kustosinje Mateje Ribarič pripravil promocijski program posebnih pedagoških aktivnosti, v sodelovanju z vodiči in animatorji učnih ur pa tudi ob dnevih odprtih vrat (Prešernov dan, mednarodni dan muzejev, Poletna muzejska noč, Ta veseli dan kulture) vrsto privlačnih pedagoških dogodkov. Slovenski šolski muzej ob teh dneh omogoča brezplačen ogled muzeja in razgiban program muzejskih učnih ur, delavnic in iger za otroke, pri katerih je tudi za posameznike priložnost, da v skupini okusijo pravo šolsko zgodovinsko izkušnjo.

Odprti muzej za sodelovanje s šolami in drugimi organizacijami. S projektom Odprti muzej izkazuje široko pripravljenost za odprto sodelovanje na vseh področjih delovanja.

Leta 2014 se je spomladi s projektom Učne ure v antični Emoni začelo uspešno sodelovanje z OŠ Prežihov Voranc iz Ljubljane. V jeseni se je že razširilo na tematsko konferenco učiteljskega zbora, ki jo je 23. oktobra 2014 v muzeju posvetil spoznavanju slovenske šolske preteklosti in se v letu 2015 nadaljuje s skupno pripravo razstave 55 let latinščine v slovenski javni osnovni šoli. S konkretnimi projekti pri pripravi jubilejnih razstav so bile sprožene iniciative za širše sodelovanje z OŠ Zreče, pa spodbude sodelovanja z OŠ Dobrova, OŠ Preserje itn. Z večdesetletno tradicijo je bil muzej s svojimi zaposlenimi še nadalje nadpovprečno zastopan v Komisiji za delovanje zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Uspešno se je začelo tudi sodelovanje s Pedagoškim inštitutom v Ljubljani pri izdelavi strokovnih podlag s področja šolske preteklosti v sklopu raziskovalnih projektov. Muzej si je vseskozi prizadeval, da bi se v okviru svojih kadrovskih in finančnih možnosti odzival na spodbude in izzive svoje okolice glede na poslanstvo in ciljev, zaradi katerih je bil ustanovljen.

Statistika obiska v muzeju

Število obiskovalcev v Slovenskem šolskem muzeju se je v letu 2014 v primerjavi s predhodnim letom malenkostno povečalo. Po rahlem zaporednem upadanju po letu 2010 se je krivulja obiska, četudi samo za 0,9 odstotka, ponovno obrnila navzgor. Najbolj pomembno je, da se ohranja visoka raven obiska, kar muzeju omogoča nemoteno delovanje in razvoj novih programov. V primerjavi z obiskom leta 2013 je razlika le 143 obiskovalcev, večje pa so razlike po posameznih časovnih in vsebinskih kategorijah. Leta 2014 je bil precej večji obisk muzeja v marcu, juniju, septembru, novembru in decembru, obenem pa tudi v obeh poletnih mesecih v juliju in v avgustu, ko je muzej občutno manj obiskan. Opazno manjši je bil obisk januarja in oktobra, manj opazno pa tudi februarja, aprila in maja. Spremembe pri obisku v posameznih mesecih so deloma pogojene tudi s spremembami šolskega koledarja. Obisk šolskih skupin najbolj vpliva na izkazano statistiko. Individualni obiski, ki se v zadnjem obdobju sicer vstrajno povečujejo, so v primerjavi z obiskom skupin še vedno manj zaznavni in na statistiko nimajo večjega vpliva. Za ogled šolskega muzeja je specifično, da ga je mogoče doživeti z udeležbo na učni uri samo v skupini.

Tabela: Obisk muzeja 2014 po mesecih glede na starost obiskovalcev in primerjava z letom 2013

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEPT	OKT	NOV	DEC	Skupaj
Vrtec	0	55	20	4	2	0	0	1	0	0	19	0	101
OŠ	854	905	1167	1086	1560	2074	29	52	578	1143	1083	958	11489
SŠ	24	63	24	116	36	135	36	0	56	1	127	95	713
Študenti	31	10	114	19	108	11	2	1	6	88	281	37	708
Odrasli	149	518	247	172	240	1013	132	75	106	241	256	288	3437
2014	1058	1551	1572	1397	1946	3233	199	129	746	1473	1766	1378	16448
2013	1627	1665	1395	1493	2223	2313	103	77	552	2587	1187	1083	16305
INDEX	65,0	93,2	112,7	93,6	87,5	139,8	193,2	167,5	135,1	56,9	148,8	127,2	100,9

Po starostni strukturi je med obiskovalci tako kot vsa prejšnja leta največ osnovnošolcev. Njihov delež je 69,9-odstoten in je za 2,8 odstotkov nižji kot leta 2013. Sprememba deleža osnovnošolcev v strukturi obiskovalcev muzeja se bo zato odrazila v manjšem številu učnih ur,

saj je za osnovnošolce pripoznano, da muzej obiskujejo predvsem zaradi udeležbe na muzejskih učnih urah. Trend iz preteklih let se je nekoliko presenetljivo obrnil v nasprotno smer, saj muzej največ dela in pozornosti namenja prav osnovnošolski ciljni skupini. Predšolski otroci so tudi leta 2014 dosegli komaj pol odstotka od celotnega obiska, čeprav je bilo ob uvedbi nekaterih novih programov za najmlajše pričakovati boljši odziv. Delež srednješolcev je iz nepolnih 3 odstotkov povečal na dobre 4 odstotke in je za malenkost večji od deleža študentov, ki se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšal za manj kot 0,5 odstotka. Za dober odstotek se je v primerjavi s predhodnim letom povečal delež odraslih, ki je leta 2013 padel pod 20 odstotkov, leta 2014 pa se je ponovno povzpел na slabih 21 odstotkov. Delež odraslih je najbolj opazen v knjižnici pri strokovno raziskovalnem delu, pri udeležbi na simpozijih in na drugih prireditvah, kot so odprtja razstav, predavanja in na dnevih odprtih vrat.

Tabela: Primerjava števila obiskovalcev v letu 2014 in 2013

a) po starostnih skupinah obiskovalcev

	predšolski	osnovnošolci	srednješolci	študenti	odrasli	skupaj
2013	105	11.848	439	765	3.148	16.305
2014	101	11.489	713	708	3.437	16.448
index	96,2	97,0	162,4	92,5	109,2	100,9

V primerjavi z letom 2013 je največje povečanje deleža obiska med srednješolci, največji padec pa med študenti. Večjih odstopanj v deležih po posameznih starostnih skupinah, razen povečanja pri srednješolcih, ni. Bolj nazorne so razlike v konkretnih številkah. Po tem kazalcu se je za 359 zmanjšalo število osnovnošolcev, srednješolcev pa ob visokem deležu povečalo zgolj za 274. Ob veliko manjšem indeksu se je število odraslih povečalo za 289. Pri srednješolskih skupinah se vedno znova opaža zlasti prizadevnost učiteljev, da bi neobvladljivi in nezainteresirani mladini pokazali razlike z nekdanjo šolo in opozorili na ugodje, ki ga v šoli uživajo sedanje generacije. Zmerno zmanjšanje obiska med osnovnošolci je tudi zaradi splošnih ekonomskih razmer dokaj razumljivo. Nič presenetljivega ni povečanje obiskovalcev med odraslimi. Za študente pa je značilno, da so tako kot odrasli najpogostejši obiskovalci muzejske knjižnice, ki hrani bogato šolsko zgodovinsko in pedagoško literaturo in vire.

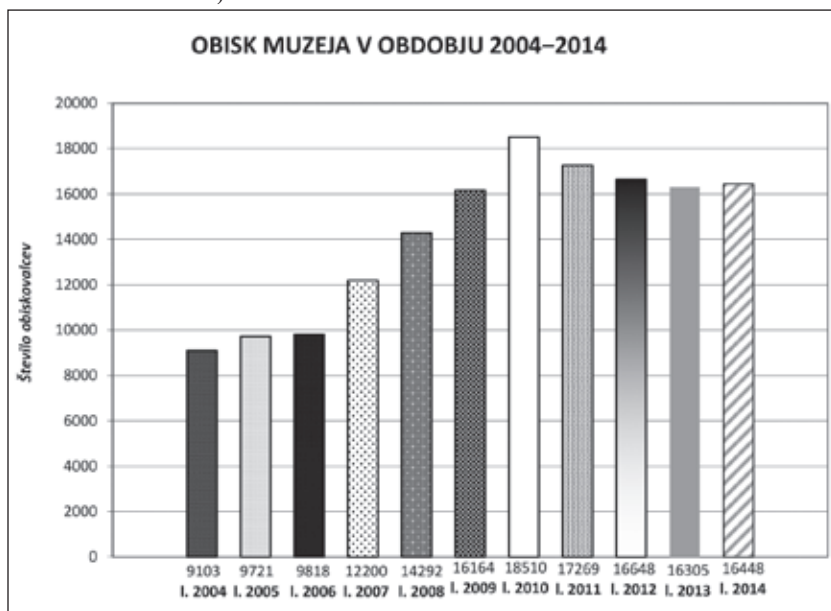
b) po namenu

	Razstave posebej	Učne ure posebej	Razstave in učne ure	Prireditve	Knjižnica	Obisk SKUPAJ
2013	12.889	13.492	14.106	1.767	432	16.305
2014	11.425	12.785	13.486	2.233	729	16.448
index	88,6	94,8	95,6	126,4	168,8	100,9

Muzejske učne ure, ki se v izdelanem programu vodenja skupin po muzeju najpogosteje prekrivajo z ogledi razstav, so glavni razlog za obisk muzeja. V deležu celokupnega obiska predstavljajo 82 odstotkov, kar predstavlja 4,5-odstotni padec glede na leto 2013. Obiski muzeja samo zaradi razstav ali samo zaradi udeležbe na učnih urah so redki. Učne ure in razstave so vsebinsko povezane in tega se zlasti (šolske) skupine skoraj dosledno držijo. Delež udeležbe na prireditvah in delež obiska v knjižnici sta veliko manjša, čeprav sta se v primerjavi z deleži v letu

2013 precej povečala. Zmanjšanje števila osnovnošolcev v primerjavi z letom 2013 se pokriva z manjšim indexom obiska zaradi muzejskih učnih ur in razstav. Število obiskovalcev v knjižnici se je po obdobju vztrajnega upadanja naglo povečalo, kar pomeni, da obisk v knjižnici doživlja velika nihanja. Leta 2014 je delež osnovnošolcev med obiskovalci učnih ur in razstav (izdane vstopnice) predstavljal 80 odstotkov, sledil je delež odraslih z 12 odstotki in srednješolcev s 5 odstotki. Delež srednješolcev se je v primerjavi z letom 2013 povečal za 2 odstotka, delež študentov pa se je s 4 zmanjšal na 3 odstotke. Knjižnico so obiskovali predvsem odrasli (74 %) in študenti (26 %), na prireditve pa je prišlo največ odraslih (61 %), precej manj osnovnošolcev (34 %), zelo malo pa je bilo študentov (3 %), predšolskih (2 %) in srednješolcev (0 %).

Graf: Obisk v obdobju 2004–2014

Statistično spremljanje obiska v Slovenskem šolskem muzeju je stopilo v drugo desetletje. Po naglem zaporednem povečevanju obiska v letih od 2007 do 2010 je obisk v letih od 2011 do 2013 zmerno upadal, v letu 2014 pa se je krivulja obiska ponovno obrnila navzgor. Leto 2010 je bilo za muzej po večini kazalcev najbolj uspešno in tudi število obiskov je do zdaj samo takrat preseгло mejo 18 tisoč. Zmanjšanje obiska po letu 2010 se je obdržalo nad številom 16 tisoč, kar muzeju v sedanjih razmerah daje zmerni optimizem za naprej. Pri tem je potrebno ugotoviti, da se je v zadnjih letih močno povečalo število muzejskih učnih ur in drugih pedagoških aktivnosti, ki jih muzej izvaja zunaj svojih prostorov. Največji korak v tej smeri je bil narejen v muzejski zbirki Zasavskega muzeja v Hrastniku, kjer se muzejskih učnih ur udeležujejo vse šole iz regije. V prihodnje je potrebno, da se program obiska v Slovenskem šolskem muzeju razširi tudi na tiste (osnovne) šole, ki muzeja iz nejasnih vzrokov še niso obiskale. Veliko je tudi takšnih (osnovnih) šol, ki muzej vsako leto redno obiščejo in vedno znova preizkusijo vsako novost, ki jo muzej pripravi. To je tudi eden od bolj pomembnih razlogov, da muzej svojim zvestim obiskovalcem nudi vedno nove pedagoške in razstavne programe.

Glavni načrt za delo muzeja v prihodnjih leti zato ostaja v tem, da z razvojem novih programov obdrži visoko raven obiska. Potrebno je še več prizadevanja za zbuditev zanimanja za dejavnosti muzeja med vsemi starostnimi skupinami obiskovalcev. Obisk muzeja ne sme biti samo razlog za soočenje s preteklostjo in nostalgичno obujanje starih časov, ampak mora poživiti pogled na današnji šolski vsakdanjik in prihodnost. Muzejske zmogljivosti so bile večinoma dobro izkoriščene, pogosto so se našle tudi alternativne rešitve.

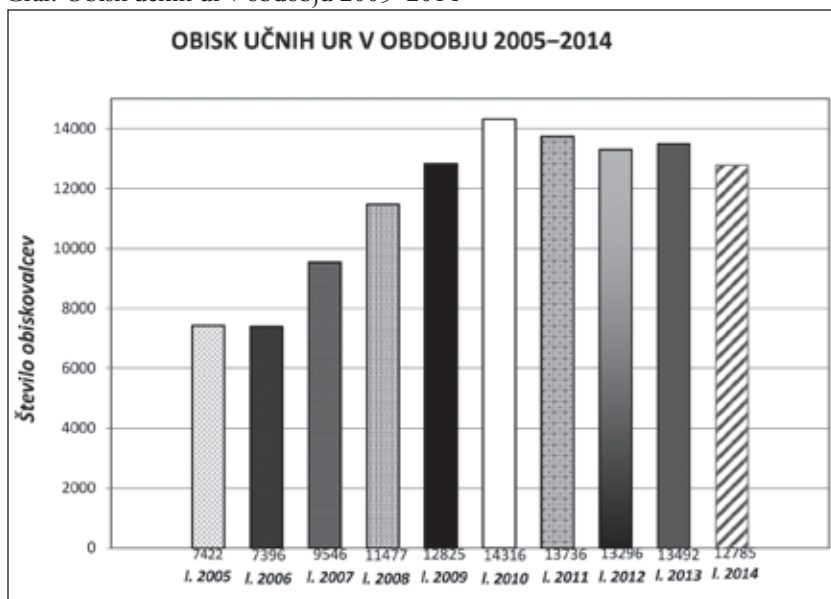
Graf: Število obiskovalcev glede na namen obiska 2008–2014

Navkljub opaznemu povečanju števila uporabnikov knjižnega gradiva v muzejski čitalnici v letu 2014 je potrebno ugotoviti, da je obisk knjižnice v daljšem časovnem obdobju precej upadel. Pri tem je treba upoštevati, da se dostopnost knjižnega gradiva z novimi vpisi v sistem Cobiss stalno izboljšuje, da je uporaba gradiva možna samo v čitalnici in da tako ni izposoje gradiva na dom. Muzejska čitalnica je zato v veliki meri predvsem študijski prostor. V statistiki obiska v knjižnici v zadnjih sedmih letih je treba upoštevati tudi dejstvo, da se je z menjavo bibliotekarke zaostril tudi bolj dosleden način beleženja obiska. Muzejska čitalnica ne služi samo kot študijski prostor, ampak tudi kot glavni prireditveni prostor, v katerem potekajo praktično vsi večji muzejski dogodki oz. muzejske prireditve. Število obiskovalcev se na njih od leta do leta zelo spreminja in nasploh so za obisk prireditev značilna velika nihanja. Odvisna so od števila prireditev in dogodkov v posameznem letu, ti pa od sredstev, s katerimi muzej v posameznem letu razpolaga. Obisk učnih ur je med obravnavanim obdobjem veskozi večji od obiska razstav. Razlika med njima je v letu 2014 največja, kar pomeni, da se je med skupinami obiskovalcev, ki v muzeju obiskujejo razstave in učne ure, povečal delež tistih, ki pridejo samo na učne ure. Obisk učnih ur in razstav je veskozi daleč nad obiskom prireditev in knjižnice. Zaradi narave dela v muzeju je ta pokazatelj povsem razumljiv. Nedvomno imajo učne ure

največji vpliv na obisk v muzeju. Leto 2014 pa je kljub temu prav nasprotno dokazalo, da se je obisk muzeja v celoti zaradi povečanja obiskovalcev na prireditvah in v knjižnici povečal, pa četudi se je število obiskovalcev na učnih urah/razstavah zmanjšalo. Manj novih razstav je v letu 2014 vsaj deloma vplivalo tudi na manjši obisk razstav.

Graf: Obisk učnih ur v obdobju 2005–2014

Pričujoči graf Obisk učnih ur v obdobju 2005–2014 nazorno pokaže, da se je število udeležencev muzejskih učnih ur po predhodnem povečanju leta 2014 ponovno zmanjšalo. Krivulja udeležbe na učnih urah se je po obdobju zaporednega naraščanja v letih od 2007 do 2010, rahlega spuščanja v obdobju med letoma 2011 in 2012 ter zmernega povečanja leta 2013 ponovno obrnila navzdol. V zadnjih dveh letih (2013 in 2014) je vpliv trenda udeležbe na učnih urah obratno sorazmeren trendu obiska v muzeju. Ko se je leta 2013 število udeležencev na učnih urah povečalo, se je število obiskovalcev v muzeju zmanjšalo, in obratno, ko se je leta 2014 število udeležencev na učnih urah zmanjšalo, se je povečalo celokupno število obiskovalcev v muzeju. V prejšnjih letih je bil trend udeležbe na učnih urah sorazmeren s skupnim obiskom v muzeju. Za nadaljnji razvoj pedagoških programov in prihodnost muzeja zmanjšanje udeležbe in števila izvedb učnih ur nikakor ni dobro znamenje. Ker pa na udeležbo skupin obiskovalcev učnih ur, prav tako tudi muzejskih delavnic, vplivajo številni dejavniki, ni primerno dajati preuranjene ocene. Najbolj pomembno je, da se ohranja visoka raven izvedb in udeležbe, prav tako da ni prevelikih nihanj. V razvoj pedagoških programov, med temi pa predvsem učnih ur, bo potrebno še naprej tudi veliko vlagati. Nove vsebine učnih ur in novi pedagoški programi nedvomno poživijo zanimanje za obisk muzeja. V zadnjem obdobju se v pedagoškem programu poživlja pretok med učnimi urami in delavnicami. Ob učni uri Lepopisa se tako vse bolj uveljavljajo muzejske delavnice, ki v osnovi temeljijo na pisanju in so svoj prvi zagon dobile ob razstavi Pišem, torej sem!

Tabela: Učne ure 2014 (po izd. vstopnicah – brez prireditev in gostovanj) in primerjava z letom 2013

Učna ura	Izv. 2013	Izv. 2014	Obisk 2013	Obisk 2014	O/UU 2013	O/UU 2014
Lepopis, 1930	224	193	6106	5074	27,3	26,3
Lepo vedenje, 1907	85	66	1975	1787	23,2	27,1
Nedeljska šola, 1865	84	128	2243	3662	26,7	28,6
Ročna dela, 1926	52	18	1351	444	26,0	24,7
Fizika, 1900	7	16	235	330	33,6	20,6
Začetna šola, 1888	12	/	317	/	26,4	/
Računstvo, 1905	24	32	661	815	27,5	25,5
Vodnikova šola, 1810	3	4	73	84	24,3	21,0
Prirodopis, 1907	13	6	331	168	25,5	28,0
Učna ura za tujce, 1906	4	4	125	119	/	29,8
Učna ura v antični Emoni, 1. st.	/	12	/	302	/	25,2
Učne ure skupaj	511	479	13492	12785	26,4	26,7

V letu 2014 je bilo za udeležence z izdanimi vstopnicami izpeljanih 479 učnih ur v enajstih raznovrstnih vsebinah in prilagojenih starostih obiskovalcev. Poleg v tabeli navedenih učnih ur jih je bilo več izpeljanih v muzejskih matičnih prostorih tudi ob dnevih odprtih vrat brez izdanih vstopnic, drugod po Sloveniji pa na gostovanjih v skupnih projektih z drugimi ustanovami (glej v nadaljevanju: Pedagoški programi Slovenskega šolskega muzeja zunaj matične stavbe). Večina učnih ur je bila po vsebini v prvi vrsti namenjena osnovnošolcem. Zanje so se tudi najbolj prilegale. Nedeljska šola, v prejšnjih letih tudi Začetna šola, je bila bolj primerna za najmlajše, Fizika, Vodnikova šola in Lepo vedenje pa tudi za starejše obiskovalce. Na 479 učnih urah je bilo v muzeju 12.785 udeležencev ali 26,7 na učno uro. Med udeleženci je bilo daleč največ zanimanja za učne ure Lepopisa (izvajalki – učiteljici: Natalija Žižić, Maja Hakl), precej za Nedeljsko šolo (učenik Marko Novak), dokaj za Lepo vedenje (gospodična učiteljica Taja Gubenšek), še kar za Računstvo (gospodična učiteljica Natalija Žižić). Zanimanje med obiskovalci za druge vsebine učnih ur je bilo precej manjše. Izpostaviti je treba Učno uro v antični Emoni, ki je po vsebini in obliki precej drugačna od drugih in se tudi ni izvajala v muzejski učilnici, ampak po dogovoru z uršulinskim samostanom pod samostanskimi arkadami v neposredni sosesčini. V primerjavi s predhodnim letom je bilo v letu 2014 izpeljanih 32 učnih ur manj, kar pomeni, da je bilo izpeljanih za 6,3 odstotkov manj učnih ur oz. da je bilo na učnih urah 707 manj udeležencev kot leta 2013. Najbolj občuten padec izvedb je pri učni uri Ročna dela (34), navkljub visoki številki izvedb pa tudi pri Lepopisu (31), nekoliko manj pri Lepemu vedenju (19). Prav nasprotno pa se je število izvedenih učnih ur ob visokem številu izvedb najbolj povečalo pri Nedeljski šoli (44), ob nižjem številu izvedb pa občutno tudi pri Računstvu in Fiziki, ki jo je po uspešnem preizkusu začel izvajati »učenik« Matej Hrastar. Zanimanje za Učno uro za tujce je ostala na isti ravni kot v predhodnem letu, nad pričakovanji pa se je že v letu uvedbe, od junija naprej, izkazala Učna ura v antični Emoni.

Tabela: Delavnice 2013 (po izd. vstopnicah brez prireditev in gostovanj) in primerjava z letom 2014

Delavnice	Izvedbe 2013	Izvedbe 2014	Obisk 2013	Obisk 2014	O/D 2013	O/D 2014
Zvončki	3	4	90	123	30	30,8
Lepopisanje	1	1	2	6	2	6,0
Stereotipi	3	0	50	0	16,7	0
Sumerska delavnica	0	2	0	23	0	11,5
Rimska delavnica	2	2	26	9	13,0	4,5
Vezenje	0	2	0	21	0	10,5
Lutkovna igrica	3	2	75	28	25,0	14,0
Likovne delavnice	0	8	0	137	0	17,1
Delavnice skupaj	12	21	243	347	20,3	16,5

Muzejske delavnice so bile poleg učnih ur in lutkovne igrice Sovica Zofi odkriva muzej vezane na obisk muzeja v skupinah. Večina jih je nastala v pedagoško-andragoškem programu ob zadnjih občasnih razstavah. Mnogoštevilnih izvedb ni bilo, posebno ne v primerjavi z učnimi urami, večinoma so bile popestritev pedagoških programov ob posameznih prireditvah in ob posebnih dogodkih ter dnevih odprtih vrat. Zaradi tega jih je bilo dejansko izvedenih več, kot so izkazane v zgornji tabeli po izdanih vstopnicah. Brez izdanih vstopnic jih je bilo več zlasti v letu 2013.

Regionalni izvor osnovnošolskih skupin 2014. Med obiskovalci učnih ur od uvedbe projekta naprej vseskozi prevladujejo osnovnošolci. Obiskujejo jih učenci iz vse Slovenije, pokritost po regijah pa je zelo različna. Na obisk vpliva več dejavnikov, opazna je že oddaljenost šol od muzeja.

Regija	Vse šole v regiji	Obisk šol 2013	Obisk šol 2014	Delež šol iz regije 2014	Delež šol v muzeju 2014
Notranjsko-Kraška	16	6	4	25,0 %	2,1 %
Osrednjeslovenska	96	62	64	66,7 %	33,9 %
Zasavska	7	0	0	0,0 %	0,0 %
Jugovzhodna Slovenija	37	21	15	40,5 %	7,9 %
Gorenjska	37	27	27	73,0 %	14,3 %
Goriška	28	12	10	35,7 %	5,3 %
Obalno-Kraška	23	6	9	39,1 %	4,8 %
Spodnjeposavska	22	10	10	45,5 %	5,3 %
Podravska	76	28	16	21,1 %	8,5 %
Savinjska	59	25	23	39,0 %	12,1 %
Pomurska	38	8	7	18,4 %	3,7%
Koroška	17	5	4	23,5 %	2,1 %
Skupaj	456	210	189	41,5 %	100,0 %

Slovenski šolski muzej so v letu 2014 obiskali učenci iz 189 samostojnih osnovnih šol v Republiki Sloveniji. Med vsemi delujočimi samostojnimi šolami je njihov delež 41,5- odstoten. V primerjavi s predhodnim letom se je zmanjšal za 4,5 odstotka. Muzej je obiskalo 21 šol manj kot leta 2013. Najbolj se je zmanjšalo število šol iz Jugovzhodne Slovenije in iz Podravske regije. V drugih regijah je število šol, ki so obiskale muzej, ostalo bolj ali manj nespremenjeno. Največji delež po regionalni pripadnosti v muzeju še naprej predstavljajo šole z Gorenjske. Od vsega 37 šol iz te regije jih je muzej obiskalo 27, kar predstavlja 73-% pokritost regije in 14,3-% delež vseh šol (ali vsaka 7) iz Republike Slovenije, ki so obiskale Slovenski šolski muzej. Drugi največji delež pokritosti regije ima Osrednjeslovenska regija, iz katere je muzej od delujočih 96 samostojnih šol obiskalo 64 ali 66,7 %. S 33,9 % ima ta regija po drugi strani daleč največji delež šol, ki so v letu 2014 obiskale muzej. To praktično pomeni, da je bila vsaka tretja šola v muzeju iz Osrednjeslovenske regije. Po deležih pokritosti šol iz posamezne regije sledijo Spodnjeposavska regija s 45,5-% deležem, Jugovzhodna Slovenija s 40,5-% deležem in Obalno-kraška s 39,1-% deležem. Najslabše zastopana ostaja Pomurska regija s 18,4-% deležem pokritosti. Zasavska regija je v tem pogledu izjema, ker šole iz te regije ne obiskujejo Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani, ampak po dogovoru z Zasavskim muzejem Muzejsko zbirko v Hrastniku, kjer je šolski muzej tudi v letu 2014 izvedel učne ure za zasavske šole s 85,7-% pokritostjo. Zelo pomembno je, da so muzej tudi leta 2014 obiskale tri slovenske zamejske šole iz tržaške okolice.

Srednješolske skupine. Število srednjih šol se je v primerjavi s predhodnim letom iz devet povečalo na štirinajst. Največ jih je bilo iz Ljubljane, vendar pa njihov delež ne sega čez polovico.

1. Ekonomska šola Ljubljana
2. Gimnazija Vič, Ljubljana
3. Srednja šola Venon Pilon, Ajdovščina
4. Gimnazija Jožeta Plečnika, Ljubljana
5. III. gimnazija Maribor
6. Srednja šola Domžale
7. Ekonomska šola Novo mesto
8. Ekonomska šola Celje
9. Gimnazija Novo mesto
10. Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana
11. Gimnazija Erudio, Ljubljana
12. Šolski center Velenje
13. Srednja vzgojiteljska šola Izola
14. Gimnazija in ekonomska šola Trbovlje

Visoke šole – fakultete. Zanimanje med visokošolskimi zavodi je že daljše obdobje stalno in se povečuje. Najpogostejše so bile do zdaj vedno skupine študentov s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. V letu 2014 se je povečalo število oddelkov fakultete, ki so obiskale muzej. Že po tradiciji Filozofski fakulteti sledi Pedagoška fakulteta, dokaj redno je prisotna tudi Filozofska fakulteta iz Maribora. Med visokošolskimi zavodi je od predhodnega leta umanjkal en zavod.

1. Filozofska fakulteta Ljubljana (oddelek za geografijo, oddelek za pedagogiko in andragogiko, oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, oddelek za slavistiko, oddelek za azijske in afriške študije)

2. Pedagoška fakulteta Ljubljana (razredni pouk, likovna in socialna pedagogika)
3. Fakulteta za matematiko in fiziko Ljubljana

4. Filozofska fakulteta Maribor
5. Biotehniški izobraževalni center Ljubljana

Druge skupine obiskovalcev. Med skupinami, ki so obiskale muzej v letu 2014, je potrebno zaradi njihovih posebnosti posebej navesti:

1. OŠ Pivka, skupina socialno ogroženih
2. učenci 1.–5. r. slovenske zamejske OŠ Fran Milčinski Katinara – Trst
3. učenci 3.–5. r. slovenske zamejske OŠ Oton Župančič – Trst
4. učenci 1.–5. r. slovenske zamejske OŠ Vergila Ščeka Nabrežina pri Trstu
5. Gimnazija Vič, izmenjava z nizozemskimi dijaki
6. Sekcija upokojenih članov SVIZ Novo mesto
7. Skupina odraslih (upokojenci, praznovanje novega leta, obletnica mature)
8. Vrtec Kozarje Ljubljana, skupina Pedenjped
9. OŠ Helene Puhar Kranj, prilagojen program
10. OŠ Prežihov Voranc Ljubljana, učiteljska tematska konferenca
11. VIZ Frana Milčinskega Smednik (z vedenjskimi in čustvenimi motnjami)
12. OŠ Danile Kumar, mednarodni oddelek
13. Ljubljansko geografsko društvo
14. Oratorij Kodeljevo
15. Oratorij Trnovo
16. Društvo Izida
17. Filozofska fakulteta – Center za slovenščino kot 2. tuji jezik
18. Turistična agencija Klas
19. Univerza za 3. življenjsko obdobje (ljubitelji kaligrafije idr.)
20. Skupina zamejskih dijakov s Koroške
21. OŠ Poldeta Stražišarja Jesenice, prilagojen program
22. OŠ Glazija, prilagojen program
23. Turistična agencija Pozeidon (OŠ Rače)
24. Augsburg College Minneapolis MN (študenti)
25. Zavod RS za šolstvo, učitelji slovenščine iz tujine
26. Gimnazija Novo mesto, izmenjava z Banja Luko
27. OŠ Dante Alighieri Izola, italijanski učni jezik
28. Filozofska fak., oddelek za azijske in afriške študije, izmenjava z Japonske
29. Vrtec Šmarje Sap
30. Društvo Sožitje, odrasli z motnjami v duševnem razvoju
31. Društvo upokojenih pedagoških delavcev
32. Gimnazija Erudio Ljubljana, zasebna gimnazija
33. Viški vrtci, enota Jamova

Pedagoški programi Slovenskega šolskega muzeja zunaj matične stavbe. Slovenski šolski muzej vsega pedagoškega programa ni izvedel samo v matičnih muzejskih prostorih na Plečnikovem trgu 1, ampak v sodelovanju in po projektih z drugimi ustanovami tudi na gostovanjih zunaj muzeja. Skupno so sodelavci muzeja na njih izvedli 26 pedagoških nastopov. Največji delež predstavljajo gostovanja z učno uro Lepopisa v Muzejski zbirki v Hrastniku.

Datum	kraj	Vrsta pedagoške dejavnosti	Izv.	Udel.
8 x spomladi 2 x jeseni	Muzejska zbirka Hrastnik	Učna ura Lepopis	10	353
19. 1. 2014	Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Ljubljana	Učna ura Nedeljska šola	1	/
15. 4. 2014	Mestni muzej Krško	Učna ura Računstvo	4	/
22.–24. 8. 2014	Prireditve Ave Emona, Kongresni trg, Ljubljana	Učna ura v antični Emoni	5	/
20. 9. 2014	Prireditve Sončkov dan, OŠ Dravljje, Ljubljana	Učna ura v antični Emoni	2	/
20. 10. 2014	Cerkljanski muzej Cerkno	Učna ura Računstvo	4	99

Muzejska zbirka Hrastnik 2014. Po dogovoru z Zasavskim muzejem Trbovlje so bile učne ure Lepopisa v izvedbi Maje Hakl Saje izpeljane tudi v Muzejski zbirki Hrastnik. Na skupaj 10 učnih urah se je udeležilo 353 učencev (2013: 349) iz šestih osnovnih šol zasavske in iz ene osnovne šole savinjske regije.

Obisk razstav 2014 – število po razstavi

Stalna razstava	Pišem, torej sem! (do 31. 10.)	Slikanica – moja prva knjiga	Učilnica v naravi (od 21. 11.)	Blaž Kumerdej (gost. od 26. 11)	Skupaj
11.425	9.117	11.425	1.579	1.325	11.425

Dnevi odprtih vrat: Primerjava obiska 2013 in 2014

		2013	2014	index
08. februar	Kulturni praznik – Prešernov dan	511	689	134,9
18. maj	Mednarodni dan muzejev	62	62	100,0
03. sobota v juniju	Poletna muzejska noč	471	1024	217,4
03. december	Ta veseli dan kulture	110	123	111,8
	Skupaj	1154	1898	164,5

Evidenca obiskovalcev. Domačih obiskovalcev z izdanimi vstopnicami je bilo 13.302, poleg njih je muzej obiskalo tudi 184 tujcev. Brez vstopnic je bilo v muzeju 2.962 obiskovalcev (v knjižnici, na odprtju razstav, na drugih prireditvah itd).

Promocija in oglaševanje

Na področju promocije in oglaševanja muzejskih dejavnosti in sploh obveščanja o dogodkih v muzeju in v povezavi z muzejskimi vsebinami v tajništvo muzeja na službenem mestu informatorka/organizatorka deluje Ksenija Guzej, prof. likovne umetnosti. Poleg administrativnih del v polni meri opravlja naloge stikov z javnostjo. Redno spremlja zlasti dogajanje na

spletnih strani in na socialnih spletnih omrežjih. O muzejskih dogodkih redno obvešča s sprotnimi vpisi na muzejsko spletno stran in na druge sodobne elektronske medije in spletna omrežja. Pri uporabi nove komunikacijske tehnologije sledi naglemu razvoju in razširitvi e-komunikacijskih poti in omrežij. Znanje in izkušnje iz oblikovanja sporočil v e-okoljih s pridom uporablja tudi pri oblikovanju muzejskih publikacij, letakov in razstavnih panojev. Promoviranje in oglaševanje muzejskih prireditev sta ob uvajanju novih načinov posredovanja informacij v večji meri kot prejšnja leta spodbudila več posamičnih obiskov v muzeju. Muzej z uporabo razpoložljive IKT tehnologije zadostuje vsem kriterijem sodobnega načina komuniciranja, ki mu mora kot muzej slediti.

Objave dogodkov na spletu. Kot oseba, pooblaščenca za stike z javnostjo, je Ksenija Guzej v tajništvu muzeja na posameznih spletnih mestih in socialnih in strokovnih omrežjih objavila naslednje število muzejskih dogodkov: 1. na spletni strani Slovenskega šolskega muzeja – 38, 2. po e-pošti – 38, 3. na Zgodovinski listi – 20, 4. na FB poslovni strani – 51, 5. na FB strani prijateljev – 372, 6. na FB strani Šolska kronika – 33, 7. na FB strani Sovica Zofi – 14 (od 30. junija 2014), 8. na twitter strani – 95 (od marca 2014), 9. na Twitter Culture.si – 95, 10. na Google+ – 59, 11. na Google+ Page – 28 (od 21. julija 2014), 12. na Museums.si – 27, 13. KIC Ljubljana – 11 (do marca, spletna stran ne deluje več), 14. Napovednik – 26, 15. KAM? V Ljubljani – 12, 16. MMC Prireditve info – 24, 17. YU-GO App – 2 (od oktobra, vezano na poslano e-pošto), 18. LinkedIn – 15. Na omenjenih spletnih straneh in omrežjih je bilo vsega skupaj objavljenih 960 dogodkov. Za njihovo objavo je v letu 2014 poleg dosedanjih spletnih orodij na novo začela uporabljati Twitter Culture.si, Google+ Page in YU-GO App.

Oglaševanje muzejske dejavnosti. Oglaševanje dejavnosti muzeja je potekalo na spletni strani Slovenskega šolskega muzeja, na njegovih facebook spletnih straneh (Facebook, Facebook poslovna, Facebook Šolska kronika, Facebook Sovica Zofi), na Twitterju in Twitter Cultural.si, na spletni strani Napovednika, KIC-a (do marca 2014), MMC prireditve info, Google+ Slovenski šolski muzej, Google+ pages Slovenski šolski muzej (Poslovna stran), Museums.si, LinkedIn, Zgodovinska lista, Kulturnik, YU GO mobilna aplikacija in na spletni strani KAM v Ljubljani? Na novo se je za oglaševanje uporabilo naslednje spletne strani: Facebook Sovica Zofi, Twitter, Twitter Cultural.si, Google+ pages Slovenski šolski muzej (Poslovna stran), Kulturnik in YU GO mobilna aplikacija. Muzej je za objavo podatkov poleg navedenih spletnih strani in orodij brezplačno uporabljal še spletne strani na Bizi.si poslovni imenik, Planet Siol.net, Visit Ljubljana – Turizem Ljubljana in Najdi.si. Plačane objave muzejskih podatkov je imel na: TIS Telefonski imenik RS, PIRS in PIRS App in na Rumenih straneh. Promocija in oglaševanje muzejskega dela je potekala tudi neposredno s samim delovanjem in opravljenimi projekti muzeja. Pri tem posebej izstopajo muzejske prireditve, prisotnost muzeja na sejmsko-muzejskih prireditvah, razstave, izdajanje publikacij, brošur, letakov in drugega promocijskega materiala ter nasploh pojavljanje muzeja v medijih. Za načrtovane promocijske akcije je bila ob Kseniji Guzej posebej zadolžena Maja Hakl, in sicer za sestavljanje, pošiljanje in dostavo promocijskega gradiva na muzejske in druge dogodke po ustanovah in šolah. Poleg navedenih promocijskih nalog je Maja Hakl izvajala tudi druge muzejske aktivnosti. Med njimi je potrebno omeniti pripravo sponzorskih prošenj, izmenjavo podatkov s šolami, prodajo koledarja 2015 po telefonu, pomoč pri pripravi muzejskih prireditev.

Obisk muzejskih vsebin na spletnih portalih. Obisk muzejskih vsebin na spletnih portalih, na katerih se s svojim delovanjem predstavlja Slovenski šolski muzej, je izkaz zanimanja za muzej, dediščino šolstva in za šolsko preteklost. Statistiko zanimanja za področje dela muzeja po spletu smo v muzeju začeli bolj pozorno spremljati v zadnjih letih. Rezultati bodo

dobrodošli pri načrtovanju dejavnosti muzeja v bodoče. Število spletnih omrežij se je v zadnjih letih sproti širilo. Statistični podatki po posameznih spletnih straneh so za leto 2014 naslednji:

Spletna stran: www.solski-muzej.si. Na spletni strani Slovenskega šolskega muzeja je bilo 111.683 obiskovalcev in 393.547 ogledov strani.

Facebook strani in Facebook poslovne strani. Na Facebook strani je bilo 18.168 obiskov, na Facebook poslovni strani pa še 10.721. Skupaj je bilo na muzejskih Facebook straneh 28.889 obiskov.

Twitter. Uporaba twitterja za muzejske objave se je začela marca 2014. Od takrat pa do konca leta je bilo na njem 2.090 ogledov muzejskih objav.

Google+ in Google+ Page. Na obeh Google e-straneh je bilo (8.935 + 5.784) 14.719 obiskov.

Museums.si. Na spletni strani, ki med objavami številnih muzejev posreduje tudi objave Slovenskega šolskega muzeja, je bilo 133.000 obiskovalcev in 411.000 ogledov strani.

Napovednik. Na spletni strani Napovednika, kjer svoja sporočila redno objavlja tudi Slovenski šolski muzej, je bilo 1.337.269 (mesečno 120.000–160.000) obiskovalcev.

Muzejske publikacije in tiski

Vsakoletna javna predstavitev muzejske revije Šolske kronika in drugih muzejskih tiskov za preteklo leto z napovedjo projektov v tekočem letu je bila 21. marca 2014 po seji uredniškega odbora. Prireditve je bila v prvi vrsti namenjena za javnost in medije, ki jih je muzej na ta način seznanil s preteklimi uspehi in načrti za naprej. Na predstavitvi, ki se je imenovala »Pomladni dan v Slovenskem šolskem muzeju«, so publikacije in revijo predstavili njihovi avtorji in uredniki. Ob predstavitvi, na kateri so s svojim prispevkom sodelovali vsi zaposleni, je v prepletu glasbe, pregleda dela v preteklem letu, načrtov muzeja za naslednje leto in drugih vsebin iz šolske preteklosti potekal kulturni program. Scenarij prireditve je pripravila mag. Marjetka Balkovec Debevec, ki je ob bibliotekarki Poloni Koželj program povezovala, za glasbeno spremljavo pa so poskrbeli člani muzejske glasbene skupine Muzealije (Marko Novak, Polona Koželj).

V letu 2014 so po analogiji iz prejšnjih let in z ozirom na letni delovni načrt izšle vsakoletne uveljavljene in nepogrešljive publikacije, brez katerih si delovanja muzeja ni mogoče predstavljati. Na prvem mestu je muzejska revija Šolska kronika, ki je leta 2014 izšla kot trojna številka v dveh zvezkih. Prva je redna z uveljavljenimi rubrikami, druga pa je tematska, posvečena razstavi o zgodovini pisal »Pišem torej sem!«. Uveljavljeni muzejski reviji sledita vsakoletni Koledar SŠM za tekoče leto in publikacija Pojdimo v muzej! Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju za tekoče šolsko leto. Na naslednjem mestu so katalogi občasnih razstav: Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri in skupni katalog s cerkljanskim muzejem Z vrlino in delom o slavnemu matematiku dr. Francu Močniku ob njegovi 200-letnici rojstva. Presežek muzeja v izdajanju publikacij je natis znanstvene monografije mag. Marjetke Balkovec Debevec Obleka v šoli. To je pregled oblačilnega videza učiteljev in učencev na Slovenskem skozi čas, ki predstavlja zelo uspešen sklep projekta o oblačilni kulturi v šoli na Slovenskem. Muzej je v letu 2014 poleg nosilnih publikacij ponatisnil tudi več učnega gradiva za nemoteno izvajanje pedagoških programov, v promocijo posameznih projektov pa tudi več promocijskih letakov in zgibank. Pri nekaterih skupnih projektih so promocijski materiali izšli skupaj z drugimi inštitucijami. Prav tako so pri pripravi izida večine muzejskih publikacij pomagali tudi drugi

muzejski sodelavci. Pri urejanju redne številke Šolske kronike je bil posebej aktiven pomočnik urednice Anton Arko, ki se je 15. oktobra 2014 v novi vlogi na ZRC SAZU udeležil predavanj o označevalnem jeziku XML – TEI v humanistiki.

Publikacije muzeja 2014

1. Pojdimo v muzej! Pedagoški programi v Slovenskem šolskem muzeju v šolskem letu 2014/15. Publikacija muzeja (brošura) št. 123. (urednica Natalija Žižić)
2. Marjetka B. Debevec. Obleka v šoli. Pregled oblačilnega videza učiteljev in učencev na Slovenskem skozi čas. Publikacija muzeja (znanstvena monografija) št. 124.
3. Koledar SŠM 2015. Pišem, torej sem! Zgodovina šolskih pisal v 12 mesecih koledarskega leta. Publikacija muzeja (koledar) št. 125. (urednik Marko Ljubič)
4. Mateja Ribarič. Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri. Publikacija muzeja (katalog) št. 126.
5. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 1–2/2014, 23/XLVII, 1– 252 str. (urednica mag. Marjetka Balkovec Debevec, pom. ur. Anton Arko)
6. Šolska kronika – revija za zgodovino šolstva in vzgoje, št. 3/2014, 23/XLVI, str. 253– (urednik Marko Ljubič)
7. Milojka Magajne (ur.). Z vrlino in delom. Dr. Franc Močnik (1814-1892). Katalog občasne razstave ob 200-letnici rojstva matematika dr. Franca Močnika. Cerklje, Ljubljana, 2014. (sozaložnika: Slovenski šolski muzej – Mestni muzej Idrija : odd. Cerkljanski muzej Cerklje)

Ponatis učnega gradiva:

1. Lepopis. Učna ura naših babic in dedkov iz leta 1930. Učni list. 6.000 izv.
2. Nedeljska šola. Učna ura naših babic in dedkov iz leta 1865. Učni list. 6.000 izv.
3. Računstvo. Učna ura naših babic in dedkov iz leta 1905. Učni list. 3.000 izv.
4. Lepo vedenje. Učna ura naših babic in dedkov iz leta 1907. Učni list. 3.000 izv.
5. Spomini pridonosti (300 pol)

Letaki, zgibanke, katalogi, vabila – promocijski material muzeja

1. 8. februar – Prešernov dan, slovenski kulturni praznik, 8. 2. 2014, letak
2. Zimske počitnice v Slovenskem šolskem muzeju, 17.–21. 2. 2014, letak
3. Šola iz zemlje: učenje visokih Andov – razstava na Waldorfski šoli 12. 3. 2014, letak
4. Pomladni dan v SŠM, 21. 3. 2014, letak
5. Učilnica v naravi: Šolski vrt včeraj, danes, jutri, letak
6. Avete discipuli!, letak
7. Avete discipuli! Old School Lesson in Roman Emona, letak
8. Old School Lesson for Foreigners, letak
9. Šola iz zemlje - učenje visokih Andov, Knjižnica Prežihov Voranc, 27. 5. 2014, letak
10. Poletna muzejska noč, 21. 6. 2014, letak + nalepke + katalog (finanč. soudeležba)
11. Dobrodošli v Slovenskem šolskem muzeju, zloženka št. 107 (prvi ponatis),
12. Juhuhu, počitnice so tu!, 14.–21.8.2014, letak
13. Predstavitev knjige Obleka v šoli, Medobčinski muzej Kamnik, 5. 9. 2014, vabilo
14. Z vrlino in delom - dr. Franc Močnik 1814-1892, zgibanke (finančna soudeležba)
15. Jesenske počitnice 27.–30. 10. 2014, letak
16. Učilnica v naravi: šolski vrt včeraj, danes, jutri, 20. 11. 2014, vabilo

17. Ambasade in konzulati v Sloveniji, Ljubljana, zemljevid
18. POI- Points of interest Ljubljana, zemljevid
19. Srečno 2015, e-voščilnica + voščilnica

Promocijski materiali skupaj z drugimi institucijami

1. Mesec Kulture ŠOU v Ljub., 3.–28. 3. 2014, ŠOU in SMS, zloženska
2. Teden odprtih vrat muzejev in galerij, 3.–7. 3. 2014, ŠOU in SMS, zloženska
3. Kulturni bazar, 26. 3. 2014, e-katalog
4. Arhitektura 19. st. na Slovenskem, program ob razstavi, 28. 11. 13–30. 3. 14, MAO, zloženska
5. Podobe šolstva v Afriki, 15. 5. 2014, SEM + SŠM, letak
6. Noč knjigarn, 20. 6. 2014, Založba Morfem, plakati
7. Ave, Emona, 22.–24. 8. 214, Turizem Ljubljana, letak
8. Dediščina gre v šole, Dnevi evropske kulturne dediščine in teden kulturne dediščine, 27. 9.–4. 10. 2014, ZVKD, letak + vabilo + brošura
9. Z igro do dediščine, 6.–12. 10. 2014, SMS, brošura
10. Kaj naj oblečem za v šolo, 6. 11. 2014, Mestni muzej Krško, vabilo
11. Blaž Kumerdej (1738–1805): Slovenski razsvetljenec, pedagog in jezikoslovec, 25. 11. 2014, Muzej Radovljiške občine, vabilo + e-vabilo
12. Ta veseli dan Kulture, 3. 12. 2014, MK, baloni + plakat
13. Predavanje Obleka v šoli, 18. 12. 2014, Modrijanova knjigarna, vabilo
14. Katalog ponudbe Kulturno-umetnostne vzgoje za šolsko leto 2014/2015, e-katalog

Objave o muzeju v tiskanih medijih

1. Stane Okoliš, Med preteklostjo, prihodnostjo in tradicijo, v: Šolski razgledi, letnik LXV, št. 1, 10. 1. 2014, str. 1,
2. Marko Ljubič, Šolska pisala in opismenjevanje, Pišem, torej sem!, v: v Šolski razgledi, Skozi čas, letnik LXV, št. 5, 7. 3. 2014, str. 10,
3. pe, Minister Pikalo gre po glas ljudstva, v: Dnevnik, 18. 3. 2014, str. 2,
4. Ranka Ivelja, Izobraževanje/Anketa o uniformah, v: Dnevnik, 27. 3. 2014, str. 4,
5. Mateja Ribarič, Šola iz zemlje: učenje visokih Andov, Prva oseba ni jaz, pač pa mi, v: Šolski razgledi, Potep, letnik LXV, št. 7, 4. 4. 2014, str. 9,
6. Elizardo Perez, Učenje za življenje, v Šolski razgledi, Odzivanja, preprosto, letnik LXV, št. 10, 23. 5. 2014, str. 4, 5,
7. Sandra Krkoč, Noč knjigarn, Med knjižnimi policami sredi noči, v Dnevnik, Kultura, leto 64, št. 142, 2. izdaja, 20. 6. 2014, str. 17,
8. Tatjana Hojan, Iz starih listov, Dolgčas, v: Šolski razgledi, Mozaik, letnik LXV, št. 12, 20. 6. 2014, str. 14,
9. Petra Mlakar, Šolske počitnice, Vzeli smo jim ulico, v: Dnevnik, Objek., 21. 6. 2014, str. 4–6,
10. Eva Košak, Čestitam za enice! Šolska spričevala skozi čas, v: Nedelo, Reportaža, leto XX, št. 25, 22. 6. 2014, str. 21,
11. Jana Zupanič Grašič, Ponočevanje z razlogom, Poletna muzejska noč, v: Nedelo, Po Sloveniji, leto XX, št. 25, 22. 6. 2014, str. 9,
12. A. P., Noč knjigarn, v: Nedeljske novice, 8. 6. 2014,

13. Marko Ljubič, Biring Biro d. o. o, Pisala in tablice nekoč in danes, v: Računalniške novice, št. 11/XIX letnik 2013, 12. 6. 2014, str. 23,
14. Andrej Predin, Noč knjigarn vabi na druženje, v: Slovenske novice, Kultura, 17. 6. 2014, str. 39,
15. Tina Palaič, Družbena odgovornost muzejev: preseganje stereotipov kot pot k pravičnejši družbi, v: Didakta, letnik XXIV, št. 173, junij–julij 2014, str. 12–14,
16. Gašper Tominc, Po stoletju se je vrnila šolska klop, v: Naš časopis, Občina Vrhnika, XLI, št. 47, 7. 7. 2014, str. 10,
17. Agata Tomažič, Kaj imata skupnega svinčnik in telefonska govornica? O izginjanju pisanja na roke, v: Pogledi.si, Družba – kultura in mediji, 28. 7. 2014
18. Tatjana Hojan, Iz starih listov, Dolgčas, v: Šolski razgledi, Mozaik, letnik LXV, št. 13, 5. 9. 2014, str. 10,
19. Zvezdana Bercko, V šolo brez spodnjih hlač, v: BonBon, št. 2, 18. 9. 2014, str. 18–20,
20. Aleš Debelak, Muzej, v: Šolski razgledi, Nekoč je bil mlad vedež – Abeceda otroštva, letnik LXV, št. 14, 19. 9. 2014, str. 8,
21. Petra Mlakar, Šolske uniforme: Večno vprašanje: Kaj naj oblečem za v šolo?, v: Dnevnik, Magazin, št. 219, 20. 9. 2014, str. 27,
22. mag. Marjetka Balkovec Debevec, Še pridemo u Žir, v: Žirovske stopinje, št. 4, leto 4, september 2014, str. 24,
23. Mateja Ribarič, List iz dnevnika, v: Šolski razgledi, Odprta šola, letnik LXV, št. 17, 7. 11. 2014, str. 7,
24. M. Bezek-Jakše, Oblačenje v šoli: V oblačilih se zrcali odsev časa, v: Dolenjski list, Ne nazadnje, št. 50, 11. 12. 2014, str. 40,
25. Koledar SŠM 2015, v: Šolski razgledi, Mozaik, letnik LXV, št. 20, 19. 12. 2014, str. 15,
26. Jožica Rupar, Kulturni večer Pesem in knjiga, v: Naš časopis, Občina Borovnica, LXLI, št. 422, 19. 12. 2014, str. 21–22,
27. Nadja Valetinčič Furlan, DEF po DEF, Podobe šolstva v Afriki in Poletna muzejska noč, v: Gladnik SED, 54/3 2014, str. 76–77,
28. Preteklost, Slovenski šolski muzej, v: Poljanščice, Šolski časopis OŠ Poljane 2013/2014, str. 17,
29. Marjetka Balkovec Debevec, Od prvega šolskega dne do obletnic matur, Prazniki in praznovanja v šolstvu, v: Etnolog, 24/2014, str. 127–151,
30. Tanja Tomažič, Šolska kronika: zbornik za zgodovino šolstva in vzgoj: glasilo Slovenskega šolskega muzeja. Letnik 22(46), 2013, št. 1–2 in 3, v: Etnolog 24/2014, str. 391–394,
31. Rebeka Kunej, Obleka v šoli, v: Folkloristik 10/2014, str. 183–184,
32. Mateja Ribarič, Šola iz zemlje: učenje visokih Andov, Razstava v Slovenskem šolskem muzeju, v: ARGO 57/1 2014, str. 114–119,

Projekti ESS

Pri načrtovanju delovanja muzeja v prihodnje je v preteklih letih prišlo vedno bolj do izraza spoznanje, kako pomembna so za razvoj muzeja sredstva iz Evropskih strukturnih skladov. Narejeni so bili prvi koraki, uspeh pa predvsem zaradi skromnih finančnih in človeških virov, s katerim muzej razpolaga, ni bil najbolj zavidljiv. Pozitivna je bila izkušnja iz leta 2013, ko se je muzej vključil v projekt Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s

posebnimi potrebami v sistemu vzgoje in izobraževanja, ki ga je vodil Geodetski inštitut Slovenije. Slovenski šolski muzej se je leta 2012 vključil tudi v pripravo mednarodnega projekta Evropski šolski muzej, ki pa v Bruslju žal ni bil uspešen. Ker se je leta 2014 zaključila prejšnja evropska finančna perspektiva (2007–2013) in se je začela nova (2014–2020), muzej pa si je prizadeval aktivno pristopiti k posameznim razpisom, je k delu na tem področju pristopil bolj sistematično in načrtno. Na eni strani je bilo potrebno sproti slediti razpisom in novostim, ki so jim podvrženi, po drugi strani pa se je bilo potrebno v tej smeri izobraževati in pridobivati izkušnje. V letu 2014 sta na tem področju delala Ksenija Guzej in Marko Ljubič iz uprave muzeja ter predvsem Maja Hakl, ki je imela ob razvejani pedagoški dejavnosti in skrbi za promocijo muzeja po pogodbi posebej opredeljene naloge pri razpisih. Maja Hakl je v muzeju najprej vodila prijavo projekta Učna ura iz antične Emone na razpisu Mestne občine Ljubljana EMONA 2000. V sodelovanju s kustosom Markom Ljubičem in kustosinjo Matejo Ribarič, ki sta za projekt skrbela po vsebinski strani, ter v tajništvu s Ksenijo Guzej je pred prijavo pripravila razpisno dokumentacijo in zbrala potrebno gradivo. Čeprav projekt ni bil potrjen, ga je muzej zaradi vsebinskih razlogov na koncu zelo uspešno in nad pričakovanji izvedel. Podrobno je preučila razpisno dokumentacijo Erasmus+. Obenem je vzpostavljala stike s potencialnimi partnerji za mednarodni projekt o šolskem vrtu, ki je bil tudi tema osrednje muzejske razstave v letu 2014. Ker se je iskanje primernih tujih partnerjev izkazalo za dolgotrajno in naporno delo, ga muzeju v zelo kratkem roku do konca aprila ni uspelo prijaviti. Podrobno je pregledala razpisno dokumentacijo za program Ustvarjalna Evropa, podprogram kultura. Na Centru Ustvarjalna Evropa sta se s kustosom Markom Ljubičem podrobneje pogovorila o možnosti prijave projekta. S Tino Palaič sta vsebinsko zasnovali projekt o stereotipih, pri katerem sta upoštevali vse kriterije razpisa in prednostne naloge programa Evropa 2020. Več mesecev je intenzivno iskala partnerje za prijavo omenjenega projekta, vendar partnerjev do roka za prijavo ni bilo mogoče dobiti. V iskanje partnerjev, pripravo dopisov v angleškem in nemškem jeziku, korespondenco s potencialnimi partnerji in v preučevanje razpisne dokumentacije je bilo vloženo veliko prizadevanja, rezultatov pa žal (še) ni bilo. V skrbi za sodelovanje muzeja na raznih razpisih je Maja Hakl maja izpolnila prijavno dokumentacijo za Teden evropske kulturne dediščine, na katerem je muzej nastopal z delavnico vezenja in Učno uro v antični Emoni. V prizadevanju za seznanitev s pogoji ESS razpisov se je udeležila naslednjih izobraževanj in delavnic: 1. CMEPIUS, Delavnice programa Erasmus+ KA2 strateška partnerstva, Kolosej, 15. 4. 2. CED: Ustvarjalna Evropa, Informativni dan in delavnica za podprogram Kultura, Projekti sodelovanja 2015 3. Delavnica za pripravo razpisne dokumentacije, MG +MSUM, 4. 9. 4. CED – Ustvarjalna Evropa, Konferenca Razvoj občinstva, Atrij ZRC SAZU, 9. 9. 5. Pro23, Apple Event: Special Education Needs, Centar za rehabilitacijo Zagreb, 17. 9. 6. Eurocoop, ABC priprave evropskih projektov, SEM, 23. in 24. 9. Navedenih izobraževalnih seminarjev in delavnic o prijavah projektov na razpise programov ESS sta udeleževala tudi Ksenija Guzej in Marko Ljubič, ki sta se na njih neposredno seznanila z obsegom in težo nalog ter sredstev, ki bi jih z vključitvijo v projekt ESS nase prevzel muzej. Z novimi muzejskimi pristopi v marketingu sta se informirala v Slovenskem etnografskem muzeju na strokovnem kolokviju Marketing muzejev (7. marec) in na delavnici projektov sodelovanja za leto 2015 CED – Ustvarjalna Evropa (15. julij), v Narodnem muzeju pa na muzeoforumu o vizualni naraciji muzeja (7. april). Maja Hakl se je 19. maja 2014 v Narodni galeriji udeležila tudi seminarja: Kakšne so priložnosti EU razpisov v obdobju 2014–2020 in kako uspešno pripraviti projekte?«

Mednarodno muzejsko sodelovanje

Na medinstitucionalni ravni je muzej ohranjal stike in povezave s sorodnimi šolskimi muzeji, ki so bili z izmenjavo informacij, strokovne literature, obiski in osebnimi stiki posebej intenzivni s Hrvaškim šolskim muzejem v Zagrebu. Kustos dr. Branko Šuštar je od udeležencev 15. mednarodnega simpozija šolskih muzejev in šolsko-zgodovinskih zbirk, ki je bil od 26. do 29. junija 2013 v Ljubljani, zbiral in urejal tudi prispevke za objavo v posebnem zborniku simpozija. Na razpisih Skupnosti muzejev Slovenije, Slovenskega muzejskega društva in ICOM – Slovenija za sofinanciranje mednarodnega sodelovanja je bilo sprejetih tudi več predlogov projektov aktivne udeležbe za kustosa dr. Šuštarja in kustosinje mag. Balkovec Debevec. S podporo muzeja sta oba uspela izpeljati vse načrtovane mednarodne aktivnosti.

Z udeležbo na izobraževalnem seminarju o uporabi iPada v izobraževanju otrok s posebnimi potrebami, ki je bilo 17. septembra 2014 v Centru za rehabilitacijo v Zagrebu, so se v mednarodno sodelovanje vključili tudi Ksenija Guzej, Maja Hakl in Marko Ljubič. Ob robu obiska v Hrvaškem šolskem muzeju se je kustos Marko Ljubič na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Zagrebu srečal z dr. Predragom Paletom, direktorjem svetovalnega podjetja Aquilonis, ki se ukvarja tudi s prijavi na razpise projektov EU na področju izobraževanja. Leta 2012 sta sodelovala pri prijavi projekta Evropski digitalni šolski muzej, pri katerem sta poleg drugih sodelovala tako slovenski kot tudi hrvaški šolski muzej. Čeprav prijava na koncu ni bila uspešna, se je iz sodelovanja nabralo veliko znanja in izkušenj, ki so spodbudile namero po obuditvi projekta s prilagoditvijo tekočim ciljem projektov, ki jih je razpisala EU.

Mag. Marjetka Balkovec Debevec se je udeležila III. kongresa muzealcev Hrvaške z mednarodno udeležbo, ki je potekalo od 8. do 11. oktobra 2014 v Opatiji. Z referatom Šolska obleka skozi čas – etnološki pogledi na muzejske razstave (objavljeno v knjigi povzetkov, str. 84) je na kongresu predstavila projekt Slovenskega šolskega muzeja o oblačilni kulturi v šolstvu in znanstveno monografijo, s katero je projekt zaključila.

Z obsežno mednarodno aktivnostjo se je v letu 2014 izkazal kustos dr. Branko Šuštar, ki se je povezoval s šolskimi muzeji, z ustanovami na področju muzejstva in zgodovine šolstva ter s strokovnimi društvi po Evropi z izmenjavo in posredovanjem informacij, iskanjem podatkov in drugimi oblikami sodelovanja. S posredovanjem raziskovalnih dosežkov in informacij o razstavah ter o drugih muzejskih rezultatih na srečanjih in konferencah v tujini je predstavljal tudi delo Slovenskega šolskega muzeja v mednarodni javnosti, ki se nadaljuje po e-pošti, z izmenjavo muzejske revije Šolska kronika in z drugimi informacijami na spletni strani muzeja. Neposredni rezultat njegovih prizadevanj je tudi sodelovanje v knjigi *Education across Europe : a visual conversation / edited by Catherine Burke ... [et al.] s poglavjem Slovenia – a brief overview of Slovenian education.*

Kustos je spodbujal slovenske strokovnjake s pedagoškega področja v regionalno povezavo ICOM CECA (Committee for Education and Cultural Action) in v druge mednarodne povezave. V Etnografskem muzeju v Zagrebu se je od 23. do 25. maja 2014 na povabilo Željke Jelavić, regionalne koordinatorice, udeležil srečanja mednarodnega muzejskega odbora ICOM-CECA, na katerem so predstavniki iz šestih evropskih držav predstavili muzejsko izobraževanje, pedagoške aktivnosti v muzejih v posamezni državi in se pogovarjali o možnosti sodelovanja in povezovanja. Kustos je predstavil delovanje Slovenskega šolskega muzeja in slovenskih muzejev nasploh.

Na letni konferenci mednarodnega komiteja za zbirateljstvo COMCOL, ki je od 3. do 6. decembra 2014 potekala v Celju pod naslovom »Collecting and collections in times of war

or political and social change«, je nastopil s prispevkom »Educational heritage with dissonant political dimensions : youth organisations of totalitarian regimes (from Balilla-GIL and Hitler-Jugend to pioneers) in some museums in Europe«, s katerim je predstavil nekatere dileme zbiranja in razstavljanja disonantne pedagoške zgodovine v muzejih v Evropi. Njegov prispevek je bil objavljen v programski knjižici konference na strani 18.

Kustos se je v Portu med 2. in 5. septembrom 2014 udeležil 17. mednarodne pedagoške konference ECER, na kateri je predstavil sodobne muzejske pristope v muzejih v Evropi ter dejavnosti Slovenskega šolskega muzeja na področju raziskovanja in predstavljanja zgodovine izobraževanja. Mednarodno srečanje v Portu, ki je potekalo pod naslovom »The Past, the Future and Present of Educational Research in Europe«, je bilo široko zasnovano srečanje evropske pedagoške znanosti, na katerem so se v posebnem delu zbrali tudi raziskovalci zgodovine izobraževanja. Kustos je pred konferenco v Portu konec avgusta 2014 v Lizboni obiskal Museu João de Deus – Bibliográfico, Pedagógico e Artístico, v Leirii pa Museum Escolar Marrazes, oba močno zaznamovana tudi z zgodovino šolstva.

S pomočjo ICOM (International Council of Museums) Slovenia, t. j. mednarodnega muzejskega sveta, ki je vodilna svetovna, neprofitna in nevladna organizacija, in povezuje muzeje vseh vrst in disciplin, je 5. junija 2014 sodeloval na 36. simpoziju ICOFOM (Odboru ICOM za muzeologijo) v Parizu. V svojem prispevku je v sekciji »znanost – umetnost - etnografija ... pogled na sodobni svet« predstavil tradicionalne in nove muzejske usmeritve v šolskih/pedagoških/izobraževalnih muzejih v Evropi. Na boulevard Saint-Germain 222 si je ogledal Musée des Lettres et Manuscrits, v katerem so na stalni razstavi originalni rokopisi, pisma, zvezki, zapiski znamenitih francoskih politikov, besednih in likovnih umetnikov, glasbenikov in znanstvenikov, nekaj pa je tudi svetovno znanih oseb iz drugih koncev sveta.

Kustos dr. Šuštar je bil v rednih e-stikih s slovanskimi šolskimi muzeji v Zagrebu, Bratislavi, Beogradu, Pragi in v Kijevu. V bolgarskem Gabrovu, kjer je nacionalni muzej izobraževanja slavil 40-letnico delovanja, je 29. in 30. oktobra 2014 sodeloval jubilejni konferenci s prispevkom, v katerem je predstavil delovanje šolskih muzejev v Evropi. Kot edini tuj predavatelj je dobil čast, da je z njim odprl nacionalno znanstveno konferenco.

Na ugledni mednarodni konferenci ESSHC 2014 (European Social Science History Conference), ki je bila od 23. do 26. 4. 2014 na Dunaju, je predstavil prispevek učiteljic k slovenskemu kulturnemu in družbenemu razvoju. Konferenca s 420 zasedanji in okrog 1900 udeleženci s celega sveta je potekala istočasno na več mestih v glavni stavbi dunajske univerze in je bila do zdaj največje evropsko srečanje zgodovinarjev in raziskovalcev družbenih ved. Ob konferenci je obiskal tudi dunajski šolski muzej Wiener Schulmuseum, ki v nekdanji dvorazredni ljudski šoli v severnem dunajskem predmestju Breitenlee od leta 1992 ponovno deluje kot društvo.

Investicije

Slovenski šolski muzej je imel po načrtu razvojnih programov za investicijske transferje za leto 2014 na PP 863210 pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, v precej manjši meri pa tudi iz lastnih sredstev, 16.095,00 EUR, ki jih je v celoti tudi realiziral. Realizacija investicij je bila izpeljana v drugi polovici leta. Z razpoložljivimi sredstvi za investicije je muzej v letu 2014 nabavil 9 enot osnovnih sredstev, inv. št. od 563 do 571, in sicer: polični regali 4000 x 500 x 2500 (depo Zalog), računalniški program Poslovanje (sprejemnica, uprava),

inverter Mitshubishi (računovodstvo, tajništvo), sistem Telehum za elektronsko meritev vlage, temperature, prahu (knjižnica – kustodiati za muzejske predmete), omara za kemikalije (restavratorska delavnica), dva računalnika Lenovo TC E73+RAM Crucial 4GB (knjižnica, fototeka), videonadzorni sistem – s Srednje šole tehniških strok Šiška, in fotoaparati Nikon Coolpix S9600 (uprava, kustodiati). Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je v letu 2014 muzeju v upravljanje predalo tudi Programsko opremo Microsoft. Poleg navedenih enot osnovnih sredstev se je iz razpoložljivih sredstev nabavilo še drobní inventar (5 novih enot): tračni brusilnik (restavratorska delavnica) in štiri Wi-Fi oddajnike Air Port Express Base Station (razstavna in pedagoška dejavnost).

Muzej je ob sredstvih za redno dejavnost, investicije in projekte pri MIZŠ in Uradu za razvoj izobraževanja uspel pridobiti dodatna finančna sredstva še na javnih razpisih za posamezne projekte. S sredstvi iz razpisa Javne agencije RS za knjigo za znanstveno periodiko je uspel zagotoviti nemoteno izhajanje muzejske revije Šolska kronika, na razpisih Skupnosti muzejev Slovenije, Slovenskega muzejskega društva in ICOM – Slovenia pa je pridobil finančna sredstva za sofinanciranje mednarodne dejavnosti. Z lastnimi sredstvi, ki jih je pridobil od vstopnin, prodaje replik muzejskih predmetov (spominkov) in publikacij/tiskov, so bili financirani razvejani pedagoški in založniški projekti.

Z razumevanjem in finančnim pokritjem uršulinskega samostana, ki je lastnik okrog polovice prostorov, v katerih na Plečnikovem trgu 1 deluje Slovenski šolski muzej, je bila septembra 2014 na stopnišču vhoda v muzej odstranjena razpadajoča umetna masa. Stopnišče je bilo zbrušeno, očiščeno in lakirano. S službo za investicije in drugimi deležniki je bilo več srečanj o iskanju in možnosti pridobitve ustrežnejših prostorov za nadaljnje delovanje in razvoj muzeja. Konkretnih rezultatov v obdobju finančnega zategovanja pasu in zastoja večjih investicij ni bilo. Za vzdrževanje muzejskih prostorov je skrbel samostojni konservatorsko-restavratorski tehnik Franci Kadivec. Večjih posegov ni bilo.

Muzejska trgovina

Vodenje muzejske trgovine od njene uvedbe leta 2007 opravlja Natalija Žižić. Njeno delo v muzejski trgovini je vezano tudi na njene naloge na sprejemnici in pri pedagoški dejavnosti. Sprejemnica in muzejska trgovina sta fizično povezana in tudi vsebinsko predstavljata težko deljivo celoto. Delo v muzejski trgovini je osredotočeno predvsem na prodajo replik muzejskih predmetov (prodajnih artiklov), na urejanje zaloge in nabavo in na vodenje blagajne, delo na sprejemnici pa na sprejem in razporeditev obiskovalcev. Delovanje muzejske trgovine kot oblike tržne dejavnosti muzeja predstavlja v prvi vrsti predvsem dopolnitev muzejske ponudbe v funkciji javne službe. Poslovanje v muzejski trgovini je v letu 2014 tako kot celotno poslovanje muzeja dokončno prešlo na nov e-sistem Poslovanje, ki ga je za muzej razvilo podjetje DataStudio d. o. o. Po potrebi je Natalija Žižić poleg tekočih nalog v letu 2014 opravljala tudi druge naloge, kot npr.: popis prejetega gradiva in predmetov, prvi vnos v program Galis, izdelava digitalnih posnetkov za evidence popisanih in evidentiranih predmetov in gradiva. V sklop njenih obveznosti v muzejski trgovini in na sprejemnici spada še vodenje mesečne in letne statistike in vodenje baze obiskov osnovnih šol v Slovenskem šolskem muzeju od leta 2007.

Za potrebno pomoč med sprejemanjem večjih skupin ali za nadomeščanje v primeru njene odsotnosti sta na sprejemnici in v muzejski trgovini v letu 2014 poskrbeli Neža Hrovat in Maja Hakl. V takšnih primerih je bilo potrebno zlasti zagotoviti, da so bile obiskovalcem

nemoteno izdane vstopnice, da je nemoteno potekala prodaja artiklov in da je nemoteno potekalo sprejemanje naročil skupin po telefonu in drugih IKT poteh. Maja Hakl je za potrebe muzejske učne ure in za muzejsko trgovino izdelala nove motive za vezenje, posebej tudi motiv za božično-novoletno voščilnico muzeja za leto 2015, sodelovala pa je tudi pri oblikovanju muzejskega koledarja za leto 2015 z izdelavo pisalne površine iz gline, z zapisom v klinopisu, z zapisom v rimski kurzivi na voščeno tablico in z zapisom s štilčkom na škrlasto tablico.

V muzejski trgovini so bili na voljo prodajni artikli, večinoma kot replike muzejskih predmetov, predvsem šolskih pripomočkov, in replike drugih predmetov šolske dediščine ter različne publikacije. Med muzejskimi publikacijami je veliko izvodov Šolske kronike v prosti prodaji (za nenaročnike), razstavnih katalogov in drugih publikacij in tiskov s področja zgodovine šolstva in vzgoje. Najbolj priljubljeni prodajni artikli tudi v letu 2014 ostajajo replike starih šolskih pripomočkov, v prvi vrsti kovinska peresa z lesenim držalom, črnilo in šolske tablice. Nekoliko se je povečalo zanimanje za sodobnejše šolske pripomočke. Še naprej ostaja priljubljen Ring-Pen, ergonomsko oblikovano pisalo, ki ga je v Republiki Sloveniji trenutno mogoče dobiti le v Slovenskem šolskem muzeju, precej pa se je povečalo tudi zanimanje za Roler pisalo ter za barvice. Med prodajnimi artikli je mogoče kot novost izpostaviti večje magnetne različnih motivov (spomini pridnosti, šolske stavbe, različni šolski motivi, itd.), ki so se navkljub nekoliko višji ceni (vsaj v primerjavi z magneti črk abecede) zelo dobro prodajali.

Leto 2014 je zaznamovala pestra muzejska izdajateljska dejavnost. Med novimi muzejskimi publikacijami je potrebno tudi s prodajnega vidika poleg vsakoletnega koledarja in obeh zvezkov Šolske kronike (2013/1–2 in 2013/3) posebej omeniti zlasti monografijo Obleka v šoli: pregled oblačilnega videza učiteljev in učencev na Slovenskem skozi čas (Balkovec Debevec, 2014), saj se je prodajala izjemno dobro, še posebej komisijsko, t. j. preko posredništva (Buča d. d. o.). Med publikacijami iz prejšnjih let po prodaji izstopata razstavna kataloga Šola iz zemlje – učenje visokih Andov (ur. Ribarič, 2012) in zlasti Pišem, torej sem! (Ljubič, 2013).

Tabela: Prosta prodaja replik muzejskih predmetov in tiskov

REPLIKE MUZEJSKIH PREDMETOV	2013	2014	index
Šolska tablica – majhna	235	321	136,6
Šolska tablica – velika	142	/	/
Pero – kovinsko z lesenim držalom	564	503	89,2
Ring-Pen	102	88	86,3
Roler pisalo	40	84	210,0
Vrtavka	30	17	56,7
Svinčnik	19	8	42,1
Svinčnik z radirko	85	36	42,4
Lesena peresnica	9	9	100,0
Magnet »Abeceda«	312	122	39,1
Magnet »Spomin pridnosti«	/	41	/
Magnet »Slovenski šolski muzej«	/	139	/
Nalivno pero	39	14	35,9
Notesnik	25	19	76,0
Radirka	30	24	80,0

REPLIKE MUZEJSKIH PREDMETOV	2013	2014	index
Šilček	19	13	68,4
Črnilo	434	340	78,3
Barvice (v svinčniku, v peresnici)	19	32	168,4
Voščenske	37	29	78,4
Obesek za ključče	9	9	100,0
Ovratni trak	12	8	66,7
Zvezek A5 črtni	149	164	110,1
Mali pisalni komplet	2	1	50,0
Veliki pisalni komplet	16	6	37,5
Lepopisni komplet (Lepopisne vaje, držalo s peresom, črnilo)	53	16	30,2
KOLENDARJI SLOVENSKEGA ŠOLSKEGA MUZEJA			
Koledar 2014	349	17	4,9
Koledar 2015	/	311	/
KATALOGI RAZSTAV			
Šolstvo na Slovenskem I. (1988)	1	4	400,0
Šolstvo na Slovenskem II. (1999)	2	/	/
Šolstvo na Slovenskem III. (2002)	1	1	100,0
Pišem, torej sem! (Ljubič, 2013)	3	113	3766,7
Slikanica, moja prva knjiga (Arko, Koželj 2013)	88	7	8,0
Hiše učenosti na Slovenskem na starih razglednicah (Ribarič, 2006)	2	1	50,0
Zgodbe šolskih zvezkov (Šuštar, 2011)	3	3	100,0
Šola iz zemlje – učenje visokih Andov (ur. Ribarič, 2012)	33	66	200,0
Učilnica v naravi (Ribarič, 2014)	/	6	/
ŠOLSKA KRONIKA – REVIJA ZA ZGODOVINO ŠOLSTVA IN VZGOJE			
ŠK 2012/1–2	1	0	0,0
ŠK 2013/1–2	/	3	/
ŠK 2013/3	/	2	/
DRUGE KNJIGE / PUBLIKACIJE MUZEJA			
Lepopisne vaje (Žižić, 2010)	25	13	52,0
Obleka v šoli (Balkovec Debevec, 2014)	/	153	/
Zgodovina šolstva na Slovenskem (Okoliš, 2009)	11	7	63,6
Z vrlino in delom (Magajne ... et al., 2014)	/	0	/
The History of Education in Slovenia (Okoliš, 2008)	8	4	50,0
Plakat Abeceda	3	0	0,0

Sklep

Muzej je leto 2014 tudi finančno sklenil pozitivno. Računovodstvo muzeja je vodil računovodski servis Truden & Truden-R, za protipožarno ter protivlomno varovanje muzeja je bilo pooblaščen podjetje FIT varovanje. Za čiščenje muzeja je skrbelo podjetje Sijaj Treven. Pri reševanju pravnih vprašanj in dilem se je muzej za pomoč obračal na Šolski pravni servis. Celotni prihodki muzeja za leto 2014 so znašali 531.214 EUR in so bili za 0,02 % nižji kot leta 2013. Iz državnega proračuna je muzej prejel 454.631 EUR, kar predstavlja 85,58 % vseh prihodkov leta 2014. Od tega je muzej od Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport dobil 451.171 EUR (84,93 %), Agencija za raziskovalno dejavnost RS pa je prispevala sredstva v vrednosti 3.460 EUR (0,65 %). Lastni prihodki v znesku 75.213 EUR predstavljajo 14,15 % vseh prihodkov muzeja v letu 2014. V primerjavi z letom 2013 se beleži padec lastnih prihodkov za 0,04 %, kar v razmerju vseh prihodkov muzeja predstavlja padec za 0,39 %. Muzej je za mednarodno dejavnost prejel tudi donacijo Skupnosti muzejev Slovenije, Društvo ICOM-Slovenija in Slovenskega muzejskega društva v skupni višini 1.363 EUR (0,25 %). Odhodki za leto 2014 znašajo 530.461 EUR in so za 0,02 % nižji od odhodkov iz leta 2013. Za bruto osebne dohodke in nadomestila je bilo namenjeno 259.999 EUR (49,01 %), za stroške redne dejavnosti skupaj z redno pedagoško dejavnostjo 207.495 EUR (39,11 %), od tega za redno dejavnost 178.066 EUR (33,56 %) in za redno pedag. dejavnost 29.429 EUR (5,55 %); za projekte 62.967 EUR (11,87 %), od tega za razstave 20.130 EUR (3,79 %) in za muzejsko revijo Šolska kronika 9.310 EUR (1,76 %). Stroški dela v letu 2014 predstavljajo manj kot 50 % vseh stroškov. Za investicije v osnovna sredstva je bilo namenjeno 21.648 EUR. Od tega je 21.490 EUR prispevalo Ministrstvo za šolstvo in šport, preostalih 158 EUR pa je iz sredstev presežka prihodkov nad odhodki iz preteklih let. Razlika med prihodki in odhodki izkazuje pozitivni poslovni izid, to je presežek prihodkov nad odhodki v višini 753 EUR, ki se zmanjša za davke od odhodka pravnih oseb v znesku 205 EUR. Končni poslovni izid za leto 2014 je 548 EUR.

mag. Stanko Okoliš,
direktor muzeja